

DET NY MERINO #74

KVINDELIGE POLITIKERE ER KOSTE, KÆLLINGER
OG SINDSSYGE KVINDEMENNESKER

En undersøgelse af en sexistisk, politisk diskurs på Facebook

KATRINE PADKJÆR PETERSEN OKTOBER 2022

PRÆSENTATION AF FORFATTEREN

Katrine Padkjær Petersen

Cand.mag. i International Virksomhedskommunikation,
Syddansk Universitet

Marketing Koordinator hos Lyngby Storcenter

ISSN: 2445 – 6764

Copyright ©

Artiklen må bruges og genbruges under Creative Commons licens BY-NC-ND, hvilket betyder, at den må gengives og spredes elektronisk eller på anden måde, hvis det sker med klar kildeangivelse og/eller med link tilbage til den pågældende gengivelse.

Redaktion:

Flemming Smedegaard
& Cecilie Greve Jensen

Abstract

Equality between men and women in the Danish parliament is on its way, but female politicians are still experiencing unfair arguments against their democratic abilities. They are cunts, crones, and crazy persons. At least according to the current discourse.

In this article, I examine the current and future role of women in politics with a focus on the linguistic tendencies that create an unequal power relationship between the sexes. Based on the history, research, and literature on women in politics, I examine how we talk about female politicians today, but also how and why this mention differs from that of male politicians. With the article, I provide an important insight into the misogynistic, sexist discourse and its linguistic structures that are aimed towards female politicians on Facebook.

With a situational dialectical discourse analysis, I analyze the language used about politicians on Facebook in general as well as the difference in language use about male and female politicians. With the discourse analysis, I also examine how the tone in political debates on Facebook is experienced by active Facebook users. By combining a qualitative and a quantitative content analysis, I gain both insight into general tendencies and occurrences of specific words and can at the same time dive into these and make more in-depth interpretations of the different discourses.

The analysis shows that it is not only in the number of comments that inequality exists between men and women in politics. There is also a clear distortion in the character, form, and strength of the hate speech. The rhetorical differences show a tendency for the comments to which female politicians are exposed to be of a more blatant nature than those to which male politicians are exposed. The most common tendency in the comments about female politicians is the personal attacks where women, solemnly because of their sex are belittled and shamed.

By exploring the nature of the hateful comments that Danish politicians receive, my study contributes to the understanding and consequences of the online harassment that female politicians experience. This means that the article's results have significance and relevance for how we talk about, work with, and contribute to gender equality in Denmark. If there is no equality among those who govern the country and who have the most power and influence, it is difficult to see how gender equality will be implemented in the remaining parts of society.

Indledning

Da kvinder i 1800-tallet begyndte at bevæge sig ud af den private sfære og ind i den offentlige, mente man(d) ikke, at de var politisk ansvarlige. Man sagde, at parlamentarisk sved, støv og snavs ikke hørte en kvinde til. På trods af, at kvinder opnåede stemmeret i 1915, var det stadig en udbredt tankegang op igennem det 20. århundrede, at 'madammer ikke var ønsket i kabinettet', som indenrigsminister Knud Kristensen udtalte i 1945. Da vi nærmede os årtusindeskiftet blev kvinder heldigvis en større del af den politiske arena. Ligestillingen mellem de to køn i folketingssalen var på vej, men de kvindelige politikere oplevede (og gør stadig) uretfærdige argumenter imod deres demokratiske kompetencer (Possing, 2018). I dag lever det traditionelle kønsmønster videre i bedste velgående. De kvindelige politikere er stadig blåøjede blondiner, medieludere, hystader, koste, kællinger og sindssyge kvindemennesker. Fortiden er lagt, men hvad indeholder fremtiden for kvinder i politik?

Med udgangspunkt i historien, forskningen og litteraturen om kvinder i politik, undersøger jeg hvordan vi i dag omtaler kvindelige politikere, men også hvordan og hvorfor denne omtale adskiller sig fra den af mandlige politikere.

Mediernes rolle inden for netop dette emne er også relevant at undersøge, fordi en stor del af omtalen foregår i og påvirkes af medierne. I dag især på de sociale medier, der er blevet en uundværlig kanal for politisk kommunikation, fordi alle kan være med. En sejr for ytringsfriheden. På papiret i hvert fald. For den politiske diskurs er i stigende grad præget af hadefulde ytringer, som ikke kun påvirker de enkelte politikeres omdømme, men også samfundets funktion som helhed.

Formålet med artiklen er ikke at undersøge, hvorvidt hadefulde ytringer mod politikere finder sted. Det er et emne, der er undersøgt og bekræftet af allerede eksisterende forskning. I stedet ønsker jeg med artiklen at give et vigtigt indblik i den kvindehadende, sexistiske diskurs og dens sproglige strukturer, der kommer til udtryk over for kvindelige politikere på Facebook.

Det ender ud i følgende problemformulering.

Problemformulering

Hvilke diskurser er til stede i den hadefulde retorik om kvindelige politikere i fire udvalgte mediers kommentarspor på Facebook, hvilke sproglige og kulturelle strukturer skaber dem, og hvilke samfundsmæssige konsekvenser har de? Er der i forlængelse heraf behov for en diskursændring, og hvordan kan en sådan opnås?

Litteraturreview

Politikere har altid været i skudzonen for hård kritik, hetz og hadefulde kommentarer. I bogen *Argumenter imod kvinder – fra demokratiets barndom til i dag* (2018) fortæller Birgitte Possing, professor i filosofi, historien om kvinders demokratiske og politiske rolle i Danmark. Her dokumenterer hun de fordomme, kvinder har mødt gennem generationer, når de har forsøgt at få indflydelse i samfundet. Fænomenet ses dog udbredt i tiltagende grad efter fremkomsten af web 2.0 og de sociale medier (Zuleta & Burkal, 2017; Zuleta & Kongshøj Laursen, 2019). Allerede tilbage i 2014 stod en række fremtrædende, kvindelige politikere frem og fortalte i en dokumentar til DR om konsekvenserne, når man som kvinde deltager i den offentlige debat. Her berettede blandt andre Johanne Schmidt-Nielsen, Astrid Krag, Zenia Stampe, Özlem Cekic og Trine Bramsen om sexistiske, nedladende og hadefulde kommentarer på Facebook (Skotte & Fromberg, 2014). Også Helle Thorning-Schmidt fortæller i bogen *Blondinens betragtninger*, der udkom sidste år, om køn, feminisme og #metoo i sin tid som politiker og statsminister i Danmark (Thorning-Schmidt, 2021). De kvindelige politikeres personlige beretninger er dog ikke en fortælling om, at mandlige politikere ikke også er hårdt udsat for had – for det er de – men det er en fortælling om, at det had, kvinderne oplever, er funderet i noget helt andet end deres politiske evner.

Forskning viser, at det tilsyneladende er et uundgåeligt træk ved den digitale tidsalder, at man som politiker skal være klar på at møde nedsættende og hadefulde ytringer i medierne, især på de sociale medier. Forskningen viser samtidig, at kvindelige politikere i højere grad udsættes for disse ytringer end mænd – både i antal og karakter. En undersøgelse fra USA under det demokratiske primærvalg i 2016 viste for eksempel, at Hillary Clinton modtog næsten dobbelt så mange tweets med skældsord end sin mandlige modstander, Bernie Sanders (Rheault, Rayment & Musulan, 2019).

En af de aktører, der har stor indflydelse på udviklingen (både den gode og den dårlige), er altså medierne. For det første er det på de sociale medier, at meget af chikanen foregår. For det andet er der lokale, nationale og internationale nyhedsmedier til stede på de sociale medier, som også spiller en stor rolle for problematiske diskursers eksistens, reproduktion og udvikling (Lumsden & Morgan, 2017). Nogle undersøgelser viser blandt andet, hvordan misogyni normaliseres via sociale medier (Fuchs & Schäfer, 2020), hvilket kan resultere i en hæmning af mangfoldigheden i sammensætningen af politiske institutioner (Solovev & Pröllochs, 2022).

Kvindelige politikere har længe været fokus for en kønnet politisk diskurs på de sociale medier. Det viser forskning fra både USA (Rheault, Rayment & Musulan, 2019), Storbritannien (Lumsden & Morgan, 2017), Canada (Wagner, 2020) og Japan (Fuchs & Schäfer, 2020).

Det er ikke tilfældigt, at det lige er kvindeskønnet, der udsættes for denne ekstreme had og diskrimination. Allerede i 1949 skrev den franske forfatter, filosof og feminist, Simone de Beauvoir, bogen *Det andet køn*. Her beretter hun om, hvordan kvinder som et grundvilkår altid har været karakteriseret som *den anden* i modsætning til manden, der opfattes som det primære køn. Hun forklarer, hvordan kvinder i både biologi, psykologi og historie er begrænsede af deres køn (de Beauvoir, 2021: 55). Denne forældede forestilling er som forklaret med teknologiens udvikling blevet ført med ind på internettet, hvilket betyder, at vi i dag ser nogle meget komplekse forhold mellem online kultur, teknologi og kvindehad. Det skaber nye konstellationer af sociale, kulturelle og kønspolitiske faktorer, herunder den kønsbaserede chikane som kvindelige politikere oplever på sociale medier (Ging & Siapera, 2018). I forlængelse heraf stilles der fra forskeres side spørgsmålstejn ved, om chikanen er et resultat af internettet og forholdene på sociale medier, eller om disse blot forstærker en allerede dominerende diskurs og kultur (Megarry, 2014). Et emne, som jeg også tager op i denne artikel.

Meget af litteraturen stammer fra Routledges akademiske tidsskrift *Feminist Media Studies*, der dækker medie- og kommunikationsstudier fra et feministisk perspektiv. Udover det bygger mine antagelser og undersøgelser på data fra rapporter udarbejdet af Institut for Menneskerettigheder. Rapporterne handler om hadefuld retorik i den offentlige online debat (2017) og demokratisk deltagelse på Facebook (2019). Disse er udvalgt for at give et dansk perspektiv på den internationale forskning. Yderligere teori gennemgås i næste afsnit, hvor jeg præsenterer artiklens videnskabsteoretiske ståsted og introducerer dataindsamlingsmetoderne.

Videnskabsteoretisk ståsted

Kønsligestilling er et bredt fænomen, der kan undersøges fra mange forskellige perspektiver. Jeg er på udkig efter, hvordan denne mere generelle problemstilling kommer til udtryk blandt politikere på de sociale medier. Jeg zoomer ind på det mest populære af slagsen i Danmark, nemlig Facebook (Zuleta & Kongshøj Laursen, 2019: 5), derefter på bestemte danske nyhedsmedier og på bestemte folketingspolitikere. Jeg arbejder ud fra et situationelt dialektisk videnskabsteoretisk ståsted, når jeg undersøger fænomenet på den måde. Teorien siger blandt andet, at antagelser ikke er statiske, men situationelt forankrede (Dakwar et al., 2017: 3). Det kommer især til udtryk i de Facebookkommentarer, der er genstand for analysen. Her har hver enkelt person truffet et valg, der er taget i en bestemt tid, i et bestemt rum og på baggrund af en bestemt sag med et bestemt formål. Det ses også helt generelt i artiklens undersøgelsesfelt. Medierne og internettet er noget af det, der bevæger sig allerhurtigst og forandrer sig allermost i den verden, vi lever i lige nu. Her er intet statisk. Og alt sker ud fra den aktuelle situation. For en dybere forståelse af videnskabsteorien, se da Dakwar et al., 2017.

Dataindsamling: Facebookkommentarer

Jeg ønsker at undersøge sprog og formuleringer om folketingspolitikere på Facebook. Jeg har valgt at fokusere på Facebook, fordi det er det sociale medie, der er mest anvendt i den danske befolkning. Over halvdelen af danskerne har en profil på platformen, og for de fleste er det en af deres primære kilder til information. Det er derfor også den platform, de danske nyhedsmedier anvender mest til at publicere journalistik og skabe debat (Zuleta & Kongshøj Laursen, 2019: 5). Dermed har Facebook en stor rolle som leverandør af nyheder og debatfora til den danske befolkning (Zuleta & Burkal, 2016: 28).

Jeg ønsker også at undersøge tendenser på tværs af nyhedsmedier, politikere og køn, så jeg kan få et mere dybdegående indblik i den tilstedeværende diskurs. Derfor består mit datasæt af 1.056 kommentarer, som er indsamlet fra Facebooksiderne DR Nyheder, TV 2 NYHEDERNE, B.T. og Ekstra Bladet. Disse fire er valgt, fordi det er de danske nyhedsmedier med flest følgere og størst engagement på deres Facebooksider (se nedenstående tabeller).

Med det største følgerantal og det højeste engagement, er det disse fire medier, der når ud til den bredeste vifte af danskere. Det betyder også, at jeg med valget af disse medier, må formode at ramme

det bredeste spektrum af politiske holdninger og demografiske baggrunde blandt danskere på Facebook. På den måde opnår jeg et så repræsentativt datasæt som muligt.

Tabel 1.1: Danske Facebooksider med størst engagement pr. januar 2021 (Wallberg, 2021)

Side	Interaktioner	Opslag
TV 2 NYHEDERNE (medie)	1.651.441	1.001
Ekstra Bladet (medie)	1.106.984	1.088
B.T. (medie)	989.347	970
Håndboldherrerne (sportsklub)	839.313	97
DR Nyheder (medie)	746.157	581

Tabel 1.2: Ovenstående mediers følgere på Facebook pr. januar 2022 (Facebook)

Side	Følgere
TV 2 NYHEDERNE	711.731
B.T.	476.559
DR Nyheder	463.090
Ekstra Bladet	378.655

De nyhedsopslag, hvorfra der er blevet indsamlet data, omhandler enten en mandlig eller en kvindelig folketingspolitiker. Opslagene er, udover deres politiske tema, valgt efter et tilfældighedsprincip for at få så mange forskellige placeringer i debatterne som muligt. Det sikrer, at resultaterne af dataanalysen giver et reelt billede af omfanget og karakteren af den kønnede diskurs om danske politikere på Facebook. Alle kommentarer er skrevet i forlængelse af de udvalgte Facebooksiders nyhedsopslag.

Kommentarerne er indsamlet manuelt blandt nyhedsopslag fra de udvalgte Facebooksider i en periode på seks måneder fra august 2021 til og med januar 2022. Begrundelsen for dette valg, er, at der i denne periode var stor politisk aktivitet i Danmark. Blandt andet var der en del partiskift blandt fremtrædende politikere (Steenhard, 2022), kommunalvalg i november 2021 og ikke mindst en masse politiske beslutninger i forbindelse med coronasituationen. Det betyder, at der også var stor aktivitet blandt brugere og nyhedsmedier på Facebook i denne periode.

Den pågældende periode er også valgt, fordi det er vigtigt, at de indsamlede data er nye, således at de repræsenterer problematikken, som den ser ud på tidspunktet for undersøgelsen. Der er dog ikke indsamlet data fra opslag, der er mindre end 24 timer gamle. Dette er gjort for at sikre, at nyhedsmediernes har kunne nå at moderere deres kommentarspor. De data, der skal analyseres, skal ikke fortælle, hvor mange hadefulde kommentarer, brugerne reelt skriver, men derimod hvilken type ytringer, der står

tilbage i debatten om de danske politikere, når nyhedsmedierne såvel som Facebook har haft en rimelig tidsperiode til at slette de kommentarer, der ikke lever op til deres retningslinjer.

Dataindsamling: Interviews

Ud over Facebookkommentarerne har jeg også foretaget 20 interviews. 10 interviews med personer i målgruppen 18 til 29 år, og 10 interviews med personer i målgruppen 50+. Årsagen til valget af disse to målgrupper, er, at det er de 18 til 29-årige, der ifølge den hidtidige forskning, deltager mindst i debatter på Facebook, mens 50+-målgruppen er dem, der er mest aktive i debatterne (Zuleta & Kongshøj Laursen, 2019: 34). Det giver mulighed for, at analysen af interviews med disse to målgrupper kan tilvejebringe forskelle og ligheder generationerne imellem i forhold til deltagelsen og tonen i politiske Facebookdebatter. Dette giver et indblik i, om der er forskel på, hvordan de to generationer vurderer problemstillingen. Og det giver interessant viden om, hvorfor de unge vælger ikke at deltage i Facebookdebatter.

Dataanalysemetoder

Med en situationel dialektisk diskursanalyse, vil jeg, på baggrund af de 1.056 kommentarer, analysere sprogbrugen om folketingspolitikere på Facebook generelt, forskellen på sprogbrugen om mandlige og kvindelige folketingspolitikere, og eventuelle forskelle fra politiker til politiker og fra nyhedsmedie til nyhedsmedie. Det samme gælder for mine interviews. Her vil jeg med diskursanalysen undersøge, hvordan tonen i politiske debatter på Facebook opleves og kigge på forskelle i diskurserne om henholdsvis mandlige og kvindelige folketingspolitikere. Med denne metode har jeg nemlig mulighed for at gå helt i dybden med sproget i konkrete formuleringer.

Den situationelle dialektiske diskursanalyse som metode fortæller dog ikke noget om, hvor udbredt diskursen er. Derfor foretager jeg også en kvantitativ indholdsanalyse, hvor jeg undersøger tendenser på tværs af alle kommentarerne. Her vil jeg blandt andet undersøge forekomsten af bestemte ord og kategorisere kommentarerne. På den måde kan jeg se, hvordan de tendenser, jeg finder i den kvantitative indholdsanalyse, hænger sammen med de diskurser jeg finder i den kvalitative indholdsanalyse. Ved at kombinere en kvalitativ og en kvantitativ indholdsanalyse får jeg både indsigt i generelle tendenser og forekomster af bestemte ord og kan samtidig dykke ned i disse og foretage mere dybdegående fortolkninger af diskursen. Samtidig sikrer jeg, at jeg fastholder en multiperspektivisk tilgang i analysen. Både i den situationelle dialektiske diskursanalyse i sig selv, men også i kombinationen af

de forskellige dataanalysemetoder. I næste del af artiklen lægger jeg ud med den kvantitative indholdsanalyse, hvorefter jeg bevæger mig over i den situationelle dialektiske diskursanalyse.

Analyse

Kvantitativ indholdsanalyse

Den kvantitative indholdsanalyse skaber et systematisk overblik over kommunikationsindholdet, hvor jeg kortlægger hvilke ord, vendinger, udtryk og formuleringer, der anvendes om folketingspolitikere på Facebook i nyhedsmediernes kommentarspor. Med denne dataanalysemetode har jeg dermed mulighed for at dokumentere sammensætningen af kommunikationsindholdet på tværs af forskellige nyhedsmedier, opslag og kommentarspor (Eskjær & Helles, 2015). Metoden fungerer især godt i kombination med den efterfølgende kvalitative indholdsanalyse, fordi den skaber et solidt grundlag for og generelt indblik i de tendenser, der er til stede i de politiske Facebookdebatter. På den måde har jeg et velfunderet udgangspunkt for, hvad jeg skal dykke dybere ned i, i den situationelle dialektiske diskursanalyse.

Jeg laver den kvantitative indholdsanalyse på baggrund af de 1.056 kommentarer, som jeg har indsamlet fra kommentarsporene på nyhedsmediernes Facebooksider; DR Nyheder, TV 2 NYHEDERNE, B.T. og Ekstra Bladet. I Institut for Menneskerettigheders rapport *Hadefuld retorik i den offentlige online debat* (2017), koder forskerne Facebookkommentarer ud fra en grovhedsskala, der består af fem kategorier. Der er forskellige grader af had, både på Facebook og på resten af internettet såvel som i den virkelige verden. En hadefuld kommentar er ikke bare en hadefuld kommentar. Derfor er det godt at kategorisere kommentarerne efter deres grad af had. Det skaber nemlig en større nuance i den hadefulde diskurs, der er at finde i kommentarspor på Facebook. Samtidig bidrager denne nuancering også til en større forståelse af, hvad der bliver skrevet, og i hvilken form og styrke det kommer til udtryk (Zuleta & Burkal, 2017: 36). Nuanceringen bidrager derudover også til at belyse, at der er forskellige måder, hvorpå man kan påvirke en diskursændring, og at eventuelle løsningsforslag vil afhænge af den pågældende diskurs og formen på de kommentarer, der er med til at skabe den.

Ud af de 1.056 kommentarer er 666 af dem skrevet om kvindelige politikere, mens de resterende 390 kommentarer er skrevet om mandlige politikere. Som jeg tidligere har redegjort for, er der indsamlet kommentarer fra opslag om lige mange mandlige og kvindelige politikere. Der er indsamlet

kommentarer fra 24 opslag i alt, hvoraf 12 omhandler det ene køn og 12 omhandler det andet. Fra de enkelte nyhedsmedier er dataindsamlingen også ligelig fordelt. Det vil sige, at der fra hvert nyhedsmedie er indsamlet kommentarer fra tre opslag om mandlige politikere og tre opslag om kvindelige politikere. Dermed skal den primære årsag til forskellen i antallet af kommentarer om henholdsvis mænd og kvinder findes i, at der generelt bliver skrevet en del færre hadefulde kommentarer til mandlige politikere end der gør til de kvindelige.

Med en hadefuld kommentar skal forstås en ytring, der udviser ”stærk modvilje mod eller fjendskab overfor nogen eller noget” (Zuleta & Burkal, 2017: 20). Hadefuld retorik defineres i forlængelse heraf som ”nedsættende sprogbrug, der kan vække eller forstærke negative følelser, holdninger eller opfattelser” (Zuleta & Burkal, 2017: 20). De fem trin på grovhedsskalaen går fra kategori 1, som er den mildeste form for had til kategori 5, som er den groveste form for had. Skalaen består af kategorierne 1) stigmatiserende, 2) nedsættende, 3) krænkende, 4) chikanerende og 5) truende (Zuleta & Burkal, 2017: 35). Det er hertil vigtigt at bemærke, at kommentarerne er fordelt ud fra min personlige vurdering af, hvor på grovhedsskalaen, de hører til. Jeg har vurderet hver enkelt kommentar for sig og inddelt dem ud fra Den Danske Ordbogs definition af de enkelte begreber, men om et ord som ’båthorn’ for eksempel er krænkende eller nedsættende, kan diskuteres. Sådan er det gældende for størstedelen af kommentarerne og deres indhold. Ordbogens definitioner sikrer dog en konsekvent og saglig kategorisering, hvilket medfører, at undersøgelsen opretholder høj reliabilitet.

Nedenstående tabel viser, hvordan de 1.056 kommentarer fordeler sig på grovhedsskalaen. ’Forekomst blandt kvinder’ er fordelingen af de 666 kommentarer om kvindelige politikere, ’forekomst blandt mænd’ er fordelingen af de 390 kommentarer om mandlige politikere, mens ’forekomst i alt’ er fordelingen af det samlede antal af kommentarer på skalaen.

Tabel 2.1: Inddeling af Facebookkommentarer efter grovhedsskalaen

Kategori på grovhedsskalaen	Forekomst blandt kvinder	Forekomst blandt mænd	Forekomst i alt
1) Stigmatiserende	8 % (n=50)	33 % (n=127)	17 % (n=177)
2) Nedsættende	50 % (n=333)	47 % (n=183)	49 % (n=516)
3) Krænkende	31 % (n=209)	18 % (n=69)	26 % (n=278)
4) Chikanerende	6 % (n=38)	2 % (n=9)	4 % (n=47)
5) Truende	5 % (n=36)	>1 % (n=2)	3 % (n=38)

Tabellen viser, at langt størstedelen af de hadefulde kommentarer er i den lave ende af grovhedsskalaen, hvor cirka halvdelen (n=516) er i kategori 2, altså er af nedsættende karakter. Under 10 % (n=85) af kommentarerne er i kategori 4 og kategori 5. Det er selvfølgelig en generel ærgerlig tendens, at hadretorik eksisterer i så udbredt en grad på Facebook, men det er positivt, at de fleste kommentarer trods alt ligger i den 'gode' ende af skalaen.

Tabellen viser dog en bekymrende om end ikke overraskende tendens i manglende kønsligestilling. Som jeg allerede har fastlagt, bliver der overordnet skrevet flere hadefulde kommentarer om de kvindelige politikere end om de mandlige, og det i sig selv er et problem (hvorfor vil jeg gå yderligere i dybden med senere). Men det er ikke kun i antallet af kommentarer, at der eksisterer en ulighed. Der er også en tydelig skævvridning i kommentarernes karakter, form og styrke, når det kommer til den hadefulde retorik. For eksempel er 80 % (n=310) af kommentarerne til opslag om mandlige politikere placeret i de to første kategorier, hvoraf en tredjedel (n=127) af dem 'kun' er stigmatiserende. Det kommer blandt andet til udtryk ved, at det hadefulde i kommentarerne ofte går på det parti den mandlige politiker tilhører, selve politikken eller på regeringen som helhed. De kvindelige politikere bliver derimod i langt højere grad angrebet på deres person frem for på den politik, de fører. Blandt dem er det kun 8 % (n=50) af kommentarerne, der er stigmatiserende og hele 5 % (n=36) er i den groveste kategori, hvor de indeholder truende retorik. Til sammenligning er det kun tilfældet i under 1 % (n=2) af kommentarerne om de mandlige politikere. Hvad kommentarerne helt konkret indeholder retorisk har jeg udarbejdet en anden tabel, der viser.

Jeg har analyseret de tendenser, der forekommer i det samlede datasæt af kommentarer, og derefter opsat de mest fremtrædende i nedenstående tabel. Det er også denne tabel, der i næste del danner grundlag for den kvalitative indholdsanalyse.

Tablet 2.2: Sproglige tendenser i Facebookkommentarer

Tendens	Forekomst blandt kvinder	Forekomst blandt mænd	Forekomst i alt
Sammenligning med dyr F.eks. <i>gås, torsk, slange, ko</i> osv.	7 % (n=45)	3% (n=12)	5% (n=57)
Kønnede skældsord F.eks. <i>kost, blondine, duksedreng, bøsse, skinke</i> osv.	24 % (n=163)	5 % (n=21)	17 % (n=184)

Kvindelige politikere er koste, kællinger og sindssyge kvindemennesker

Kønsneutrale skældsord F.eks. <i>klovn, fjols, platugle</i> osv.	38 % (n=253)	33 % (n=129)	36 % (n=382)
Øgenavne F.eks. <i>Klima-Dan, Slette-Mette, Frikadelle-mann</i> osv.	12 % (n=79)	12 % (n=46)	12 % (n=125)
Humor, sarkasme eller ironi F.eks. <i>blondt hår og store patter giver ingen gode debatter</i> osv.	20 % (n=130)	17 % (n=65)	18 % (n=195)
Udseende F.eks. <i>hun ser lidt færdig ud, en meget køn pige, stram i betrækket</i> osv.	6 % (n=40)	3 % (n=10)	5 % (n=50)
Personangreb F.eks. <i>en djævel i forklædning, Sklerosa, hun er lige til at lukke op og skide i</i> osv.	56 % (n=376)	24 % (n=92)	44 % (n=468)
Metaforer og talemåder F.eks. <i>at skide i egen rede, have en skrue løs, skyde sig selv i foden</i> osv.	6 % (n=37)	8 % (n=33)	7 % (n=70)
Diskrimination pga. køn, race, alder, hårfarve, seksualitet osv. F.eks. <i>gamle krage, Pape er konen</i> osv.	13 % (n=84)	15 % (n=59)	14 % (n=143)
Fremmedgørelse F.eks. <i>hvem er [navn]?</i>	1 % (n=6)	>1 % (n=2)	>1 % (n=8)
Direkte trussel F.eks. <i>opfordring til vold</i>	5 % (n=36)	>1 % (n=1)	4 % (n=37)

Inden jeg går mere i dybden med, hvad tabellen viser, er det vigtigt at bemærke, at nogle af tendenserne overlapper. For eksempel er en kommentar om udseende ofte også et personligt angreb. Med et 'personangreb' skal forstås, at kommentaren er en kritisk eller negativ ytring om en person (Den Danske Ordbog, n.d.-a). Det samme gælder for diskriminerende kommentarer om køn, alder, seksualitet og så videre. Med 'diskrimination' skal yderligere forstås, at den diskriminerende ytring er mere eksplicit uddybet i kommentaren, for eksempel når en Facebookbruger skriver "Hvad fanden er det paphovedet der er kælli ngen 🍷" om Søren Pape. Diskrimination af køn kan også finde sted i kommentarer med kønnede skældsord eller i nogle af kommentarerne om politikernes udseende. Desuden gør det sig gældende i en stor del af datasættet, at flere af tendenserne er til stede i samme kommentar. Én kommentar kan for eksempel godt både indeholde sarkasme, diskrimination og være et personligt angreb, som det er tilfældet med ovenstående eksempel.

Noget af det Facebookbrugere gør sig meget i, er at tildele politikerne øgenavne. Et øgenavn er et "navn som bruges ved uvenlig eller drillende tiltale eller omtale i stedet for personens rigtige navn. [Det] fremhæver ofte mindre værdsatte fysiske eller psykiske særtræk ved den pågældende" (Den Danske Ordbog, n.d.-d). De fleste kan måske huske, hvordan Lars Løkke Rasmussen blev kaldt *Lille-Lars*, eller at Helle Thorning-Schmidt stadig af og til tiltales som *Gucci-Helle* (Christiansen, 2019). I min undersøgelse kan jeg også se, at øgenavnene er mest udbredt blandt partiledere, herunder især Jakob Ellemann-Jensen og Mette Frederiksen. Når de bruges om Mette Frederiksen (og kvindelige politikere generelt) er der dog en tendens til, at de er en del mere nedsættende, hvor de mod politikere som Jakob Ellemann-Jensen og Dan Jørgensen (det vil sige mænd) anvendes i en mere humoristisk kontekst. Der er for eksempel mange, der bruger 'Ellemann' som en form for ordspil, hvor han i kommentarerne omtales som *Ellebelle*, *Ellebællemann*, *Frikadellemann*, *Farvellermand* og en lang række forskellige variationer af disse. Der er sågar en Facebookbruger, der trækker den endnu længere ud og skriver "Ellebellemigforbællepipfapuf (...)". De øgenavne der derimod bliver brugt om Mette Frederiksen er af en noget grovere og mere nedsættende, hvis ikke også krænkende og chikanerende karakter. Hun omtales blandt andet som *Mette-Mink*, *SletteMette*, *Morder-Mette*, *Diktator-Mette* og lignende. En Facebookbruger har også her været i det mere kreative hjørne og kalder hende "Mette Mink Forræderiksen (...)". I den endnu grovere ende bliver hun også kaldt for *Apartheid-Mette*, *FacistMette* og *NazistMette*. I forhold til omtale ved navn er der også en klar tendens til, at de mandlige politikere – på trods af, at det stadig er hadefulde kommentarer – omtales mere formelt end de kvindelige politikere. Der er blandt andet en lang række eksempler på, at Jakob Ellemann-Jensen omtales som *Hr. Ellemann* eller bare *Ellemann*, hvorimod den tendens stort set ikke eksisterer blandt de kvindelige politikere.

Den 'pænere' omtale af mandlige politikere er også at finde i andre tendenser. Blandt andet i de kommentarer, der omhandler en politikers udseende. For det første bliver der kommenteret dobbelt så meget på de kvindelige politikeres udseende som på de mandliges. For det andet refererer kommentarerne om de mandlige politikeres udseende i de fleste tilfælde til den politiske situation, de står i, eller til en politisk beslutning, de har truffet, hvorimod der om de kvindelige politikere ofte kommenteres på ansigt, hår eller påklædning. Et eksempel herpå er "Nååå putte er blevet helt rødt på kinderne 🍷", der omhandler Morten Messerschmidt. Opslaget er en artikel fra november 2021, hvor han tøvede med at ville gå efter formandsposten i Dansk Folkeparti efter at have fået en betinget dom for svindel med EU-midler (Svendsen, 2021). Facebookopslaget indeholder et billede af Morten

Messerschmidt, der er rød i hovedet. Det vil sige, at kommentaren refererer til hans udseende, men også til at han må være pinlig berørt over sin politiske status. Selvom kommentaren uden tvivl er nedsættende, er den stadig skrevet på baggrund af den politiske situation, som Morten Messerschmidt på daværende tidspunkt stod i. Det samme kan kun i ganske få tilfælde siges til kommentarerne om de kvindelige politikeres udseende. Om Mette Frederiksen er der for eksempel en der skriver, at ”Hun kan starte med at droppe den knold i nakken og få sig en stylist. 😊”. Denne kommentar har selvsagt intet med hendes politiske situation, karriere eller beslutning at gøre. Som jeg også nævnte før, er det en del af hadretorikken mod politikere at kommentere på deres udseende – uanset i hvilken kontekst. Derfor indgår begge kommentarer i min undersøgelse. Det samme gjaldt med øgenavnene før. Det er ikke fordi, der bliver talt pænt om mandlige politikere i de kommentarer, der udgør mit datasæt. De retoriske forskelle viser blot en tendens til, at de hadefulde kommentarer som kvindelige politikere udsættes for, er af en anden karakter end dem, de mandlige politikere udsættes for.

Den tendens kan også findes andre steder i tabellen, blandt andet når vi kigger på det første punkt, hvor man kan se, at politikere ofte sammenlignes med dyr. For de mandlige politikere er det 3 % (n=12) af kommentarerne, der indeholder en dyrerference, mens det samme gør sig gældende i 7 % (n=45) af tilfældene hos de kvindelige politikere. De ord, der bliver brugt om mandlige politikere i denne sammenhæng er *hund*, *torsk*, *papegøje*, *stinkdyr*, *slange*, *ål*, *chimpanse* og *gris*. De ord der bliver brugt om de kvindelige politikere er *ål*, *orangutang*, *ræv*, *høne*, *kamelæon*, *krage*, *gris*, *svin*, *so*, *ko* og *gås*. De sidste tre udgør størstedelen af de 7 %. Det er vigtigt endnu engang at nævne, at det ikke er pænt at kalde andre mennesker disse ord. Derfor er de alle en del af hadretorikken mod politikere på Facebook og dermed mit datasæt. På trods heraf frembringer sammenligningerne med dyr endnu engang en kønnet diskurs mod kvindelige politikere. Fælles for alle de dyr som mændene sammenlignes med, er, at de ikke er kønnede. Det vil sige, at man kan bruge dem om begge køn. En *ål* siger for eksempel ikke i sig selv, om der er tale om en kvinde eller en mand. Vi kan også se, at det i dette datasæt er brugt om begge køn. Det samme kan dog ikke siges om de dyr, kvinderne sammenlignes med. Der er nogle af dem, der ikke er kønnede, men størstedelen af dem antager den hunkønnede form af dyret, når en kvindelig politiker benævnes. *So* og *gås*, som er nogle af de mest hyppigt brugte, er for eksempel hunkønnet i den pågældende art. Det er ikke i sig selv en tendens, der hidtil har været genstand for ret meget forskning, hverken i Danmark eller internationalt. Den taler dog ind i diskursen om, at måden man omtaler kvinder på, på de sociale medier, er grovere end måden, hvorpå

man omtaler mænd, men også at det bunder i noget andet, som jeg går mere i dybden med i diskussionen.

Mange af disse sammenligninger med dyr, især om de kvindelige politikere, er ikke blot hadefulde i sig selv. De er også en del af en tendens, hvor der bruges enormt mange kønnede skældsord om kvinder. Et skældsord er en ”nedsættende betegnelse der bruges som fornærmelse eller som udtryk for ringeagt” (Den Danske Ordbog, n.d.-g). Når vi taler om et kønnet skældsord betyder det yderligere, at selve ordet kun bruges om det ene køn og ikke om det andet. Det vil sige, at det at kalde en kvinde for en *so* eller en *gås* er skældsord, men også kønnede skældsord. Der findes også andre skældsord, som kun benyttes om kvinder, deraf ’kønnede’. I mit datasæt af kommentarer fra Facebook er der især fire kønnede skældsord, der stikker ud. For det første på grund af det enorme antal gange de anvendes. For det andet fordi to af dem er ord, der – i modsætning til dyrene – ikke har et køn. Kønnede skældsord udgør hele 24 % (n=163) af kommentarerne om kvindelige politikere. *Kost*, *heks*, *sæk* og *blondine* udgør størstedelen af dem. *Heks* er et ord, der kan spores helt tilbage til den tidlige Stenalder (Haase, 2019) og er ifølge Den Danske Ordbog (n.d.-b) en ond kvinde, der står i ledtog med djævelen. Selvom vi ikke har haft heksebrændinger i Danmark siden 1600-tallet (historieonline, n.d.) er det stadig et ord, der i udbredt grad bruges til at nedgøre kvinder i dag. De gamle myter siger, at koste var heksenenes foretrukne transportmiddel. Derfor bruges også *kost* som kønnet skældsord. En *sæk* er i sin neutrale betydning en ”poseformet beholder af (...) lærred, skind eller plastic” (Den Danske Ordbog, n.d.-e), men det kan også være en ”grim, led eller på anden måde utiltalende kvinde” (Den Danske Ordbog, n.d.-e), og bliver dermed et kønnet skældsord. *Blondine* er yderligere et af de kønnede skældsord, der flittigt anvendes af Facebookbrugerne. *Blondine* kan selvfølgelig blot være en beskrivelse af en kvindes hårfarve, men her bruges det for at antyde, at den pågældende politiker er uintelligent – eller dum, for at bruge deres egen retorik. Om mænd findes der generelt langt færre skældsord, og om de mandlige politikere bruges der kun kønnede skældsord i 5 % (n=21) af kommentarerne. Her drejer det sig primært om *tøsedreng*, *duksdreng* og *bøsse*. Det vil sige skældsord, der går imod traditionelle maskuline værdier og spiller på, at vedkommende de bruges om er svag og/eller feminin. Egenskaber, der traditionelt set forbindes med kvinder. Det betyder, at det igen er det kvindelige, der nedgøres, udskammes og ikke hører til i politik eller i det offentlige rum generelt.

Den mest udbredte tendens i kommentarerne om de kvindelige politikere er de personlige angreb. Det vil sige, at man angriber dem som person frem for at anfægte deres politiske holdning, ståsted eller beslutning. Over halvdelen af kommentarerne (n=376) om kvindelige politikere indeholder personangreb. Det samme gælder for kun 24 % (n=92) af kommentarerne om de mandlige politikere. Et af de, i min optik, groveste personlige angreb i datasættet er kommentaren ”Sklerosa!”, der er skrevet til Rosa Lund, Enhedslistens retsordfører. Hun stod frem for nogle år siden og fortalte, at hun lider af sklerose, en kronisk sygdom i centralnervesystemet (Corr, 2020). Kommentaren er et personangreb, fordi den anfægter hende for en personlig lidelse og ikke har det fjerneste at gøre med hendes evner som politiker. Den er både nedsættende, krænkende, chikanerende og diskriminerende, fordi den er respektløs og ondskabsfuld og tilmed sigter efter at være underholdende ved at kombinere hendes navn og hendes sygdom i et ordspil.

Underholdning er generelt et element, der er til stede i mange af kommentarerne i form af både humor, ironi og sarkasme. Det er helt individuelt om man finder en kommentar sjov eller ej (hvilket især bliver tydeligt i analysen af interviewene), men man kan godt identificere, om der er en intention om at være sjov eller underholdende uanset hvordan man tolker udfaldet af en kommentar. ”Blond hår og store patter, giver ingen gode debatter 😊” er et tydeligt eksempel på en kommentar, hvis intention er at anvende humor. Der indgår både et rim og en emoji, der blinker, og kommentaren har fået fire likes bestående af grineemojis. Ironi og sarkasme er sværere at spore, især på skrift, men det er alligevel muligt at finde klare eksempler herpå i datasættet. Det kan tilmed også være vanskeligt at skille de to fra hinanden, men med udgangspunkt i Den Danske Ordbogs definitioner af de to begreber, identificeres ironi som en ”udtryksmåde hvor man for at være morsom (...) giver udtryk for det modsatte af det man i virkeligheden mener” (Den Danske Ordbog, n.d.-c), mens sarkasme er ”fremsættelse af hånlige eller spydige bemærkninger i en mere eller mindre humoristisk form” (Den Danske Ordbog, n.d.-f). Man kan sige, at sarkasmens formål er at fornærme, skade eller håne, hvorimod det ikke er ironiens formål at være ondsindet. Dermed ikke sagt, at en ondsindet ytring ikke godt kan have et ironisk indhold. En ironisk ytring er for eksempel ”(...) Husk at den almægtige leder ved bedst 😊”. Ironien skinner igennem både i ordvalget af ’almægtige leder’ og i valget af emoji, der græder af grin. Et eksempel på en kommentar, hvor sarkasmen tydeligt skinner igennem, er når en Facebookbruger skriver ”Nåh da lille pus. Er der en der har talt hårdt til dig?”. Gennem bagatelliseringen i ordvalget antager kommentaren en mere eller mindre humoristisk form, hvor den pågældende politiker hånes for at føle sig krænket og for at være for svag og nærtagende. Humor, ironi og

sarkasme fylder omkring 20 % (n=195) af det samlede antal af kommentarer, hvor disse sproglige virkemidler primært bruges til at nedgøre og håne politikerne. De anvendes igen i højere grad om de kvindelige politikere end om de mandlige, men denne tendens tyder på at være lige grov over for de to køn. For eksempel er ”Hvem kommer der, kommer der, FARS GRIS, for han krøl’le på haaalen, fars lille tykke pattegris 🙄” skrevet om Jakob Ellemann-Jensen.

Udskamningen af feminine karaktertræk ses også under den tendens, jeg har kategoriseret som diskrimination. Her udsættes de mandlige politikere for en smule mere diskriminerende kommentarer end de kvindelige politikere. 15 % (n=59) forekomst blandt mænd over for 13 % (n=84) forekomst blandt kvinder. Næsten samtlige af kommentarerne om de mandlige politikere i denne tendens går på (homo)seksualitet, mens de om de kvindelige politikere primært omhandler deres køn i forhold til, at de som kvinder ikke hører hjemme eller har en plads i den politiske arena. Til opslaget om Søren Pape (der er homoseksuel og gift med en mand af anden etnisk herkomst) er der et overvæld af diskriminerende kommentarer, der anfægter homoseksualitet, både generelt og i politik, og som bebuder, at det at være homoseksuel mand hænger sammen med, at man er mere feminin og mindre maskulin end en mand ”bør” være. En Facebookbruger skriver for eksempel ”(...) jeg er ved gud træt af at Danske mænd er blevet så femine [sic] efterhånden og det giver så også resultat i så mange bliver bøsser (...)”, mens en anden konstaterer, at det ”Ser ud til, det vil blive ved med at være en kvindelig statsminister, uanset udfaldet af næste valg... 🙄”. Om de kvindelige politikere består den diskriminerende tendens blandt andet af kommentarer som ”Tror hun skal holde sig til sine makrel i tomat madder og vinduespudding” og ”Bare hun ville få et job som rengøringskone i stedet for! 🙄🙄🙄”. Endnu engang betyder det altså, at det er det feminine, der udskammes og er med til at skabe en diskurs om, at kvinder og femininitet ikke er egnet til politik.

Den kvantitative indholdsanalyse viser, at der eksisterer en stor ulighed blandt mandlige og kvindelige politikere på Facebook, som er til stede i en utvetydig, kønnet diskurs. Den kønnede diskurs om kvindelige politikere udtrykker, at de er mindre værd eller slet ikke hører til i den offentlige (online) sfære udelukkende på grund af deres køn. Det vil sige af den simple årsag, at de er kvinder. I næste del af analysen vil jeg undersøge den og eventuelle støttediskurser yderligere i dybden, når jeg dykker ned i den situationelle dialektiske diskursanalyse.

Kvalitativ indholdsanalyse: Situationel dialektisk diskursanalyse

Den situationelle dialektiske diskursanalyse er kommunikationsteorier og -metoder i dialog med hinanden (Smedegaard, 2022: 4). Det vil sige, at jeg anvender forskellige kommunikationsteorier og -metoder i kombination med hinanden, når jeg analyserer. Hver teori kan belyse hver sin enkelte del, og ved undervejs og til sidst at sætte de enkelte dele og deres konklusioner sammen, opnår jeg en dybere forståelse for og indsigt i problematikens helhed.

Subjekt- og deltageranalyse: Hvem deltager i kommunikationen?

Den del, jeg vil starte med at dykke ned i, er kommunikationens subjekter. På den måde opnår jeg som det første en forståelse for, hvem der deltager i kommunikationen og på hvilken måde, de gør det. Med afsæt i den situationelle dialektiske videnskabsteori, arbejder jeg i artiklen med en dialogisk kommunikationsforståelse. Det vil sige, at deltagerne i kommunikationsarenaen ikke kommunikerer *til* hinanden, men *med* hinanden. Med *kommunikationsarena* skal forstås det abstrakte rum, hvori kommunikationen mellem deltagerne foregår. I denne artikel er kommunikationsarenaen Facebook. Når jeg taler om 'kommunikationsdeltagere', er det en erstatning for de klassiske 'afsender'- og 'modtager'-begreber (Smedegaard, 2022: 22). Disse passer ikke ind i den dialogiske kommunikationsforståelse, da de fortæller, at nogen kommunikerer *til* nogen andre. Taler man derimod om deltagere, giver det en forståelse af nogen, der kommunikerer *med* hinanden.

Deltagerbegrebet kan opdeles i subjekter, som jeg startede med at nævne. Dem findes der fire af. De kaldes helt logisk for S1, S2, S3 og S4. S1 er den, der taler. I denne kommunikationsarena, er det den, der har skrevet den enkelte kommentar. S2 er den, der tales til. I denne situation er det lidt specielt, fordi man kan argumentere for flere forskellige S2'ere. Jeg har dog valgt, at S2 er det nyhedsmedie, der har delt det pågældende opslag, fordi det er dem, der opfordrer til debat. Både ved at dele opslaget, ved ofte at tilføje et spørgsmål i teksten til opslaget, der opfordrer til dialog blandt de andre kommunikationsdeltagere, men også fordi de faciliterer, observerer, modererer og af og til selv deltager i debatten. S2 kan dog også findes S1'ere imellem, når de er i dialog med hinanden i kommentarsporet, for eksempel når de svarer på hinandens kommentarer. S3 er den eller det, der tales om. I dette tilfælde er det den folketingspolitiker, nyhedsmediets opslag er skrevet om, men det kan også være et politisk parti eller politik generelt. Selvom S1'erne i størstedelen af tilfældene taler om en folketingspolitiker, er de her en mere indirekte deltager i kommunikationsarenaen, fordi de ikke aktivt tager del i dialogen. Havde jeg taget udgangspunkt i kommentarspor fra politikernes egne Facebooksider, ville jeg

argumentere for, at de i det tilfælde skulle optræde som S2. S4 er tilskuere til kommunikationen. Hvis man forestiller sig en fysisk arena, er S1, S2 og S3 dem, der optræder inde i arenaen, hvor S4 er dem, der sidder rundt om arenaen og observerer kommunikationen. Til den kommunikationsarena jeg undersøger her, er S4 alle de brugere på Facebook, der ser og læser kommentarerne, men som derudover ikke tager aktiv del i dialogen. Det er størstedelen af mine interviewrespondenter. Ud fra denne kommunikationsteori er det især interessant at undersøge, hvordan S3 og S4 spiller en væsentlig rolle i kommunikationen, selvom de kun indirekte er til stede i arenaen. Det opnår jeg et indblik i gennem mine interviews, hvor respondenterne beretter om deres oplevelser med og holdninger til politiske debatter og tonen i kommentarsporene på Facebook. Subjektanalysen er dermed et godt udgangspunkt for at dykke ned i, hvilke diskurser S1'erne bruger om S3'erne gennem S2'erne, og hvilken betydning S4'erne i den forbindelse har for kommunikationen (Smedegaard, 2022: 23).

Jeg bruger subjektanalysen som springbræt til de andre kommunikationsanalyser for til sidst i opsamlingen på diskursanalysen at vende tilbage til subjekterne. På den måde kan jeg mest fyldestgørende sige, hvilke diskurser der anvendes om folketingspolitikere på Facebook, og hvilken betydning det har for kommunikationen, at der er en stor gruppe mennesker til stede, der observerer dialogen og indirekte er en del af den.

Sproghandlingsanalyse: Hvilke sproghandlinger anvendes i kommunikationen?

Den første af de tendenser jeg fandt i den kvantitative indholdsanalyse, som jeg vil analysere i den situationelle dialektiske diskursanalyse, er brugen af humor, ironi og sarkasme. Hensigten med især ironi og sarkasme er, at det man ytrer, har en bagvedliggende merbetydning. På den ene side er der det, der står sort på hvidt i kommentaren, og på den anden side er der det indhold, der ligger bag de sproglige ytringer (Dakwar et. al., 2018: 7). Forskellen på det ytrede ord og den intention, der ligger bag, kan analyseres ved hjælp af John Austin og John Searles sproghandlingsteori med begreberne lokutionære, illokutionære og perlokutionære handlinger. En *lokutionær handling* er selve det ytrede. Det vil sige, det, der står skrevet i en kommentar. En *illokutionær handling* er den intention, der ligger bag det ytrede, for eksempel at opfordre, at spørge eller at konstatere. En *perlokutionær handling* er den reaktion som S1 ønsker at opnå hos de andre kommunikationsdeltagere. Det kan for eksempel være at informere, at more eller at såre. Disse tre sproghandlinger optræder side om side i en ytring (Dakwar et. al., 2018: 8). I kommentaren ”Han ringer sikkert til Uffe manden ... hjælp mig 🤔” er der en intention om at nedgøre Jakob Ellemann-Jensen ved at antyde, at han som voksent menneske

og erfaren politiker ikke kan håndtere den pågældende situation selv, og derfor må få hjælp af sin far (den nu afdøde Uffe Ellemann-Jensen, tidligere udenrigsminister og folketingsmedlem for Venstre). S1 forsøger her at more, hvilket vil sige, at den ønskede reaktion fra de andre kommunikationsdeltagere, er, at de reagerer i overensstemmelse med kommentaren, for eksempel med en thumbs-up eller en grineemoji. Det samme kan generelt siges om alle de kommentarer, der anvender sproglige redskaber som humor, ironi og sarkasme. De har en intention om at underholde, og det udfolder sig ved at nedgøre den pågældende politiker. En tendens som også interviewrespondenterne lægger mærke til. Her er der flere, der oplever kommentarer med intentionen om at være morsomme, som værende nedladende over for den politiker, de er skrevet om. Adspurgt om, hvad der gør kommentarer uacceptable, svarer en af interviewrespondenterne blandt andet, at ”i bund og grund synes jeg faktisk også, at det, der gør det endnu mere over grænsen for mig, er, at jeg kan se, at der er nogen, der har liket, og at der er nogen, der har grint, at de synes det er humor... altså det der er jo på ingen måde sjovt. Der er vitterligt intet, der får mig til at grine”. På den anden side er der også interviewrespondenter, der finder flere af kommentarerne i interviewguiden sjove. Én siger for eksempel om en kommentar til Jakob Ellemann-Jensen: ”jeg synes faktisk, at den er sjov. Og den er jo kraftedeme spot on. Den har humor, og den er lige på, og der er ikke noget som helst løgn i den. Det er bare ’bla, bla, bla, fars arrogante dreng’ og den synes jeg, den er fin”. En anden interviewrespondent kommer sågar med forslag til, hvordan en af kommentarerne kan gøres mere humoristisk:

”IP: (...) det er jo *Radigale*. Jeg staver det jo med g i stedet for k, for de er simpelthen rablende gale. Jeg har heller ikke noget imod den, det skulle bare være nogle andre smileyer han havde sat ind i stedet for de der bræk-smileyer der.

F: Hvilke nogen ville du have sat ind?

IP: Jeg ville have sat den der griner ind, der hænger på siden.

F: Fordi det er sjovt?

IP: Ja”.

En tendens, der er værd at bemærke her, er, at det næsten udelukkende er interviewrespondenter fra den ældre målgruppe, der finder kommentarerne sjove. Det tyder på, at de to generationer har forskellige opfattelser både af hvad der er sjovt, men også af hvad man kan tillade sig at gøre grin med på et offentligt online medie som Facebook.

Et andet analyseredskab fra sproghandlingsteorien, der også belyser den nedladende og personlige tone i kommentarsporene, er Searles klassifikation af sproghandlinger. Han opdeler disse i fem kategorier, hvoraf det her er relevant at gå i dybden med den kategori, han kalder *direktiver*. Direktiver er sproghandlinger, hvor én kommunikationsdeltager stiller krav til en anden. Det kan for eksempel være en opfordring, en anmodning eller en befaling (Smedegaard, 2022: 25). I kommentarsporene på Facebook er en af de mest fremtrædende tendenser, den enorme mængde direktiver. Vi ser dem især i forhold til S1'ere, der ønsker, at S3'ere forlader deres post som politiker – nogle ønsker dem endda helt væk fra jordens overflade. Der er kommentarer lige fra ”så gå dog af (...)” til ”hop i havet, åndsvage gås” og alt derimellem.

Brugen af de mange direktiver er også noget, interviewrespondenterne lægger mærke til. Mange af dem ser det som en problematisk måde at kommunikere på, fordi det skaber en ukonstruktiv dialog og debat blandt deltagerne. Adspurgt hvordan kommentarerne fra Facebook opleves, svarer en interviewrespondent, at hun oplever dem som ”barnagtige, usaglige. De er jo ikke nysgerrige, undrende eller dialogskabende. Det er lukken i. Der er lukket for kommunikation. Når man skriver sådan en, hvad skal man så svare tilbage?”. En af de andre interviewrespondenter deler den opfattelse. Til samme spørgsmål svarer han:

”Det er jo folk, der er lavintelligente, hvis jeg må være så fri. De har ikke noget at have det i, det, de postulerer. Nu kender jeg ikke hele dialogen, men det tyder på, at folk de ikke har mere at sige i en fornuftig diskussion, og så sidder man bare og sviner hinanden til. Og det synes jeg man oplever tit på nettet. Jeg har også selv oplevet det”.

Det vil sige, at de sproghandlinger, vi oplever i kommentarsporene på Facebook, på grund af deres dårlige og ekstremt mangelfulde argumentation, er med til at sætte en stopper for og ødelægge den gode debat, fordi de opleves som usaglige og ukonstruktive, og fordi de ikke er dialogskabende.

En af interviewrespondenterne siger, at ”man kunne jo godt tænke sig, at der er væsentlig flere kvindelige politikere [end mandlige, red.], der bliver kritiseret meget ukonstruktivt”. Det er hun ikke ene om at tænke. Flere interviewrespondenter er af den opfattelse, at kvinder oplever en grovere og mere usaglig tone end mænd på sociale medier. En af de unge, kvindelige respondenter bider blandt andet mærke i de ord, der bruges om henholdsvis mandlige og kvindelige politikere: ”(...) at der er nogen,

der bliver kaldt arrogant og nogle bliver kaldt et fjols, det er jo ikke nær så slemt som gås, sæk og kost. Der er virkelig en tydelig forskel på, hvor nedladende vi er over for de forskellige køn (...), når vi snakker om dem”. En anden interviewrespondent lægger også mærke til de kønnede skældsord i kommentarerne:

”Jeg føler, man ser mere nedværdigende på kvinder og bruger flere skældsord om dem, end man vil gøre til en mand. Det kan også være, det kommer lidt tilbage til de gamle dage, hvor kvinder ikke var så meget værd, og det hænger man stadig lidt fast i”.

En af de mandlige interviewrespondenter oplever derimod ikke, at der er forskel på tonen over for de to køn, men bemærker, at ”jeg synes, der kan blive brugt nogle rigtig grimme ord til mænd også. Men ved kvinder der er det mere skældsord og ved mænd er det mere, hvad de har gjort”. Denne pointe er også relevant i forhold til det vi så i den kvantitative indholdsanalyse. At det, der kommer til udtryk i mange af kommentarerne, er en indgroet tankegang om, at kvinder hører til i den private sfære og ikke i den offentlige. At de ikke hører til der, hvor de vigtige beslutninger bliver truffet. Blandt andet fordi de nedgøres på grund af deres køn og ikke på grund af deres politiske beslutninger og arbejde.

Sproghandlingsteorien belyser en tendens til, at sproglige virkemidler som humor, ironi og sarkasme bruges til at nedgøre politikere og i særdeleshed de kvindelige politikere. Det skaber en diskurs om, at det er acceptabelt at nedgøre politikere i den offentlige online kommunikationsarena. Tendensen til, at man er grovere og mere nedværdigende over for de kvindelige politikere, er ydermere en af byggestenene i diskursen om, at kvinder er mindre værd end mænd og ikke hører hjemme i politik og andre offentlige domæner.

Den diskurs er også fremtrædende, når man dykker ned i andre kommunikationsanalyser, blandt andet i den dialektiske lingvistik, hvor jeg ud fra kernemodsætningsmodellen i næste afsnit vil analysere magtforholdet mellem kønnene i kommunikationen.

Kernemodsætningsanalyse: Hvilke modsætninger kommer til udtryk i kommunikationen?

Jørgen Bang og Jørgen Døørs hovedbudskab i den dialektiske lingvistik er, at sprog, samfund og miljø har en dialektisk relation (Dakwar et. el., 2018: 26). Det vil sige, at samfundet og kulturen på internettet har betydning for måden vi kommunikerer med hinanden på, men også at måden vi

kommunikerer med hinanden på, har betydning for samfund, miljø og kultur. Det betyder blandt andet, at de indgroede tanker om kvinders plads i samfundet, som vi har taget med os gennem årtier, også bliver taget med ind på internettet og på de sociale medier. Samtidig betyder det, at den tankegang, der på Facebook afføder grov, truende og hadefulde adfærd over for kvindelige politikere videreføres og bibeholdes, fordi den igen påvirker kommunikationen offline. Det ulige magtforhold mellem mænd og kvinder er helt tydeligt, når interviewrespondenterne bliver bedt om at vurdere, hvilket køn en kommentar er skrevet om. Tre ud af 10 af de kommentarer jeg har vist interviewrespondenterne er skrevet om mandlige politikere, mens de resterende syv er skrevet om kvindelige politikere. Der er blandt interviewrespondenterne stort set ingen tvivl om, hvilke kommentarer, der er skrevet til hvilket køn. Mange er ved første øjekast i tvivl om kommentarerne til de mandlige politikere, fordi de ord, der bruges, er kønsneutrale. Alligevel ender de fleste med at svare, at de må være skrevet om mænd. Det er ikke et bevidst eller manipuleret valg fra mig som forsker, at kommentarerne om de mandlige politikere er kønsneutrale. Det er simpelthen fordi, at jeg i dataindsamlingen af Facebookkommentarerne spottede en tendens til, at der bruges (og eksisterer) flere kønnede skældsord om kvinder, og at der primært bruges kønsneutrale skældsord i negativ omtale af mandlige politikere. Den antagelse ønskede jeg at bekræfte, ved at undersøge om interviewrespondenterne oplever samme tendens. Det gør de. En af dem siger blandt andet til en af kommentarerne:

”IP: (...) Det er meget kønsneutralt. Jeg vil gætte på en mand.

F: Fordi det er kønsneutralt?

IP: Nu har jeg set sådan nogen [kommentarer, red.] et par gange, og hvis det er til kvinder, så er der tit sådan noget som ’gås’ eller ’sæk’ med inde”.

En anden interviewrespondent beviser også denne tendens ved at sige:

”IP: Det kunne godt være en mand.

F: Hvorfor?

IP: Fordi det er et andet sprogbrug. ”Arrogant”, det ville man kunne bruge om begge køn. Men (...) jeg synes tit og ofte, at sprog omkring kvinder er væsentligt mere nedgørende end over for mænd”.

Med en binær kønsforståelse (som ikke nødvendigvis er korrekt, men som jeg arbejder med i denne artikel) er der et tydeligt magtforhold mellem de to køn. Det kommer til udtryk i interviewene og kommentarerne, hvordan vi har nogle sociale praksisser, der konstituerer traditionelle mande- og kvinderoller – også på sociale medier. Nogle positioner er mere magtfulde og dominerende end andre. Her er det den mandlige position og de maskuline kvaliteter, der er mere magtfulde og dominerende end den kvindelige position og de feminine kvaliteter. For eksempel bliver 'arrogant' primært brugt til at beskrive de mandlige politikere, mens 'hysterisk' (og afarter heraf) udelukkende beskriver kvindelige politikere. Disse ord kan frembringes af de samme handlinger, men de tolkes anderledes, afhængig af om det er en mand eller en kvinde, der udfører dem. Forsøger man for eksempel at frembringe sine politiske overbevisninger på en uhensigtsmæssig måde, vil en mand beskrives som værende arrogant, mens en kvinde er hysterisk. Begge ordvalg er negativt ladede, men de ord, der bruges om kvinder er ydermere også nedladende og ikke mindst kønnede. En kvinde kan godt være arrogant. En mand kan ikke være hysterisk. Det udspringer fra det ulige magtforhold mellem kønnene, hvor vi associerer bestemte egenskaber, ord og kvaliteter med et bestemt køn. Disse associationer udspringer af vores erfaringer og bliver derfor tilbagevendende mønstre i vores virkelighed (Dakwar et. al., 2018: 27). Det betyder, at når vi bruger biologikker til at danne sociologikker, skaber vi nogle uhensigtsmæssige ideologikker (Smedegaard, 2022: 34). Sagt på en anden måde, når vi bruger de biologiske køn til at danne sociale forhold, skaber vi en virkelighed, hvor verden hænger sådan sammen, at mænd er bedre og højere stillet end kvinder. Både socialt, økonomisk, kulturelt og så videre.

En noget overraskende tendens for mig såvel som for flere af interviewrespondenterne, er, at kvinderne selv er med til at opretholde dette magtforhold. En interviewrespondent siger, at "jeg er overrasket over, at de er skrevet af kvinder, nogle af de her [kommentarer, red.]". Mange af S1'erne er nemlig kvinder. Faktisk er nogle af de allergroveste kommentarer skrevet af kvinder. Med det mener jeg, at der især er mange kvinder, der gør brug af de kønnede skældsord, hvilket netop er en måde, hvorpå ubalancen mellem kønnene opretholdes. Noget, der logisk ellers ikke burde være i kvinders interesse. En interviewrespondent siger for eksempel: "ja, det er jo også interessant, at det er en kvinde, der har skrevet det. 'Latterlige dumme gås', så kan man se et billede af en ældre kvinde [profilbilledet, red.], og der tænker man måske lidt, hvem er den dumme gås egentlig?". Adspurgt om hun oplever, at tonen er anderledes i forhold til kønnene, svarer en anden interviewrespondent:

”Jeg vil sige, at hvis vi går nogle år tilbage, så synes jeg måske, at mændene var mest hårde i deres mund. Men sådan synes jeg faktisk ikke, det er mere. Jeg synes i bund og grund, at det måske har vendt lidt, hvis jeg skal være helt ærlig. At det er de kvindelige, der virkelig har et grimt sprog. Og det kommer et eller andet sted (...) bag på mig”.

En anden interviewrespondent bemærker, at ”der jo generelt [er] nogle strukturer i samfundet med, at det unægtelig bare stadig er lidt sværere at være kvinde end at være mand”. Respondentens antagelse bekræftes i kommentarerne på Facebook, men også i interviewene i sig selv. Her er det nemlig primært kvinderne, der oplever en forskel i den tone, der bliver brugt over for de to køn. De kvindelige respondenter er mere tilbøjelige til at se den hårde og grove tone som problematisk i forhold til ligestillingen, mens de mandlige respondenter er mere bekymrede for ytringsfriheden og demokratiets fremtid. En af mændene i den ældre målgruppe kommer med en vigtig pointe, når han siger:

”(...) På sigt er det sådan noget, der kan være med til at underminere demokratiet på en eller anden måde. Jeg tænker også, at det er sådan noget, der med til at, at der er færre og færre unge mennesker, der gider at beskæftige sig politisk og forholde sig til vores demokrati – og det synes jeg er bekymrende”.

Med denne observation taler han ind i flere af de tendenser, som også denne analyse frembringer, herunder at den hårde tone på Facebook afholder folk fra at deltage i politiske debatter, hvilket kan føre til, at flere mister interessen for politik. Det kan yderligere afføde, at færre engagerer sig politisk og kan dermed på længere sigt have konsekvenser for vores demokrati. Hvordan det hænger sammen, vil jeg forklare i næste afsnit, hvor jeg samler op på hele analysen, både den kvantitative og den kvalitative, og formulerer de diskurser, den resulterer i.

Fra tekst til diskurs: Hvilke diskurser resulterer analysen i?

Jeg har med udgangspunkt i over 1.000 kommentarer fra Facebook og 20 individuelle interviews med Facebookbrugere undersøgt, hvilke diskurser, der eksisterer i forlængelse af den udbredte hadretorik om folketingspolitikere. De anvendte analyseredskaber bidrager hver især til formuleringen af disse diskurser. Jeg har været inde på dem i delkonklusionerne undervejs i de enkelte kommunikationsanalyser, men jeg vil her give et samlet overblik over de forskellige diskursformuleringer. Analysen

Kvindelige politikere er koste, kællinger og sindssyge kvindemennesker

frembringer en diskursstoryline bestående af én dominerende diskurs og fem støttediskurser. Disse kan ses i nedenstående tabel.

Tabel 3.1: Oversigt over diskurser

Kvinder og femininitet hører ikke til i den offentlige sfære	Dominerende diskurs
Kvinder er dårlige politikere, fordi de er kvinder	Støttediskurs
Kvindelige politikere er koste, kællinger og sindssyge kvindemennesker	Støttediskurs
Blondt hår og store patter giver ingen gode debatter	Støttediskurs
Jeg-skammer-mig-over-mit-eget-køn	Støttediskurs
Den demokratiske debat er hamrende ukonstruktiv	Støttediskurs

Den dominerende diskurs handler om, at **kvinder og femininitet ikke hører til i den offentlige sfære**. Det kommer til udtryk, når kvindelige politikere udskammes og angribes på baggrund af deres køn og de klassiske kønsroller, men også når mandlige politikere nedgøres for homoseksualitet eller feminine kvaliteter og bløde værdier – egenskaber, der traditionelt tilfalder kvinder. Derudover tydeliggøres den også gennem støttediskurserne.

Den første støttediskurs er tæt forbundet med den dominerende, og er en **diskurs om, at kvinder er dårlige politikere, fordi de er kvinder**. Den kommer til udtryk i det, at kvindelige politikere angribes på deres person, hvorimod de mandlige politikere angribes på sagen.

Den anden er en **diskurs om, at kvindelige politikere er koste, kællinger og sindssyge kvindemennesker**. Den indbefatter den misogyne retorik mod kvindelige politikere på Facebook i form af de kønnede skældsord.

Den tredje er en **diskurs om, at blondt hår og store patter ikke giver gode debatter**. Den indbefatter, at hadretorikken mod politikere retfærdiggøres gennem sproglige virkemidler som humor, ironi og sarkasme. Den er også tæt forbundet med ovenstående diskurs i form af kønnede skældsord.

Den fjerde er en **jeg-skammer-mig-over-mit-eget-køn-diskurs**, der handler om, at kvinder i høj grad selv er med til at skabe og opretholde de ovenstående diskurser.

Den sidste er en **diskurs om, at den demokratiske debat på Facebook er hamrende ukonstruktiv**. Facebookbrugernes sproghandlinger er ikke-dialogskabende, og gør, sammen med den hårde tone, debatten usaglig og ukonstruktiv.

Den situationelle dialektiske diskursanalyse – med støtte fra den kvantitative indholdsanalyse – resulterer dermed i en dominerende, misogyn kønsdiskurs mod kvinder i det offentlige rum. Den består blandt andet i, at kvindelighed og femininitet ikke hører til i politik. Den skabes på baggrund af, at kvindelige politikere udsættes for mere og grovere had end deres mandlige kollegaer, men også på baggrund af, at dette had i høj grad er baseret på køn, især i forhold til, at kvindelige politikere angribes på person, mens mandlige politikere angribes på sag. Det kommer yderligere til udtryk gennem diskursen om, at had mod politikere retfærdiggøres gennem humor, ironi og sarkasme, men også at debatten på Facebook er usaglig, ukonstruktiv og ikke-dialogskabende. Måske overraskende viser analysen også, at kvinderne selv er med til at skabe og opretholde disse diskurser.

Vender vi som lovet tilbage til subjektanalysen, vil det sige, at S1'erne (Facebookbrugere) bruger nedladende og ikke mindst kønnede diskurser om S3'erne (folketingspolitikere) gennem S2'ernes (nyhedsmediernes) platforme. I den forbindelse har S4'erne (de resterende Facebookbrugere) en enorm stor betydning for kommunikationen, fordi de ser og læser diskurserne, der på den måde ikke bare bliver en del af Facebook, men også af sociale medier, politik og samfund. Hvad det har af betydning, vil jeg diskutere i næste del, hvor jeg kigger nærmere på, hvilken virkelighed disse diskurser skaber, og hvad en eventuel diskursændring kræver.

Diskussion

Hvorfor har vi disse kønnede diskurser om kvinder, og hvordan er de opstået?

For at kunne gå i dybden med, hvilken virkelighed diskurserne skaber, at kunne diskutere behovet for en diskursændring, og at kigge på, hvad en sådan kræver, er det nødvendigt at forstå, hvordan og hvorfor disse diskurser er opstået.

Man kunne godt fristes til at tro, at det er et fænomen, der er opstået i forbindelse med de yngre generationer og udbredelsen af web 2.0 og de sociale medier. Vi hører jo ofte, at de unge taler grimmere end de ældre generationer. Betyder det, at en del af forklaringen måske kan findes her? Det er der ikke noget, der tyder på. Institut for Menneskerettigheders rapport *Demokratisk deltagelse på Facebook* (2019) viser, at debatter om samfundsrelaterede emner på Facebook domineres af de 50+-årige, mens de 18 til 29-årige er de mindst aktive. Det er hele 64 % over for blot 8 % (Zuleta & Kongshøj Laursen, 2019: 6). I sin ph.d.-afhandling om generationssprog, afliver Marianne Rathje, forsker i Dansk Sprognævn, desuden myten om, at de unges sprog skulle være grimmere end øvrige generationers (Rathje, 2008: 2). Men når forklaringen på den problematiske diskurs ikke kan findes i denne myte, så kan den måske findes i en anden?

Myten om blondiner

Lad mig først uddybe, hvad en myte er. En myte er en generaliseret forklaring. Det vil sige en almen-gørelse af et fænomen, der bliver til en fælles ureflekteret hverdagsforklaring. Her adskiller den sig fra sagaen, der modsat henviser til noget konkret. Det betyder, at en myte ofte er en beslutningsnorm, der legitimerer handlinger på baggrund heraf. Ved at handle på baggrund af en myte, reproducerer man samtidig de dominerende kulturelle mønstre, den indbefatter (Schultz, 1990: 76). En af de mest udbredte myter – ikke bare i Danmark, men i hele den vestlige verden – er myten om blondiner. Den er så udbredt, at jeg ikke engang behøver at forklare, hvad den går ud på. Vi ved det allerede. For en god ordens skyld, fortæller jeg det alligevel; blondiner er dumme. Lad mig starte med at slå fast, at al forskning peger på, at intelligens ikke kan måles ud fra hårfarve, hverken når det kommer til mænd eller kvinder (Ohio State University, 2016). På trods heraf er det den dag i dag stadig en udbredt og helt valid tankegang, at kvinder med blondt hår er dumme. Men hvorfor tror vi det?

Myten opstod helt tilbage i det gamle Grækenland, da unge kvinder udøvede hellig prostitution i Afrodites navn, gudinden for skønhed, elskov og kærlighed. For at blive anerkendt, var kvinderne

nødt til at afblege deres hår for at få det til at matche Afrodites lyse lokker. Det skabte en generel opfattelse af, at kvinder med mørkt hår var alvorlige, mens kvinder med lyst hår var useriøse. Myten fik for alvor ben at gå på i nyere tid, da den dumme blondine blev filmatiseret i Hollywood i 1950'erne med Marilyn Monroe som frontfigur og arketype. Siden da er det ikke kun filmverdenen, men hele underholdningsindustrien, der har gjort brug af myten (Dandanell, 2012). Vi ser den stadig leve i bedste velgående i bøger, vittigheder, reklamer og på sociale medier. Især reklamer er med til at fastholde sådanne etablerede normer, fordi de som genre er båret af frygten for at støde. Det betyder også, at de ofte er bagud i forhold til ændringer i samfundet. Det samme gælder i høj grad medierne, hvor mønsteret også kendes fra andre grupper som for eksempel indvandrere, der på samme måde udsættes for problematiske diskurser. Som belyst i analysen, fastholdes disse diskurser i udbredt grad i humor og satire. Problemet er, at det man rammer, ikke er repræsentativt, og så bliver det i virkeligheden mobning, når det er en bestemt type, der bliver gjort til grin. Det vil sige, at en diskurs som den om blondiner er dybt forankret i vores samfund og kultur, fordi den konstant fastholdes og vedligeholdes i og af medierne. Vi ser det for eksempel i kommentarsporene på Facebook, hvor politikere som Pernille Vermund, Sofie Carsten Nielsen og Pernille Skipper udstilles som uintelligente og uegnede i politik på grund af deres hårfarve. Det demonstrerer, at vi har en norm i vores samfund, hvor myten om den dumme blondine er en standardforklaring, der forsøger at strukturere erfaringer på en meningsfuld måde. Meningen skabes i, at den pågældende politiker træffer en beslutning eller orde en holdning som en Facebookbruger er uenig i, og så tyer denne (mere eller mindre reflekteret) til standardforklaringen om, at hårfarven gør dem ubegavede. På den måde kan en uforståelig handling forklares. Hun er jo blondine, så hvad ved hun egentlig om det.

Det er svært at sige, hvornår vi lærer den her diskurs. Forskning såvel som Googlesøgninger er mig svar skyldig, men jeg husker selv som lyshåret at være blevet konfronteret med det tidligt i livet. Uanset svaret kan man sige, at myten er så udbredt, at den får en sagnagtig karakter, der giver den en enorm gennemslagskraft (Schultz, 1990: 76). For det første bruges den til at legitimere handlingsvalg og -mønstre, herunder at det er acceptabelt at nedgøre kvinder på grund af deres hårfarve, og for det andet medvirker den til at opretholde et verdensbillede, hvor blondiner er dummere end kvinder med andre hårfarver, men også hvor kvinder er dummere end mænd (Schultz, 1990: 77). Til en kommentar, hvor myten kommer til udtryk, påpeger en af interviewrespondenterne, at ”blondine bliver brugt nedladende og nok som en reference til, at den person, der bliver snakket om, er ’blondinedum’, som man jo ofte har hørt folk sige”, mens en anden interviewrespondent siger, at hun ”(...) er så træt af

det. Hvad har noget som helst med noget at gøre, hvilken hårfarve man har? Det tenderer næsten racistisk udtalelse”. Myten kan altså siges at skabe et verdensbillede, der legitimeres på Facebook gennem alle de nedladende blondine-kommentarer. De er dermed også med til at reproducere myten, hvilket giver den en væsentlig rolle i en dominerende, misogyn kultur.

Hele diskursen om kvindelige politikere stammer selvfølgelig ikke fra denne myte alene, men det er en del af forklaringen på, hvorfor vi taler om kvinder, som vi gør. Helle Thorning-Schmidt, tidligere statsminister, kommer i sin bog *Blondinens betragtninger* (2021) med et bud på, hvor uligheden mellem mænd og kvinder stammer fra:

”(...) al forskelsbehandling af kvinder begynder det samme sted: med det indlejrede kønsperspektiv, vi alle sammen har i os. Den måde, både kvinder og mænd ser sig selv og hinanden på. En tænkning, der stammer fra vores opvækst, fra vores opdragelse og fra (...) et patriarkalsk system, som gennemsyrrer vores samfund og bevidsthed” (Thorning-Schmidt, 2021: 28).

Forskningen tyder på, at diskursen og den kvindefjendske tone indtil videre ikke har afholdt kvinder fra at engagere sig politisk (Wagner, 2020: 2). Som bekendt var det heller ikke tilfældet for Helle Thorning-Schmidt. Men det er bekymrende, at vi risikerer, at det bliver en konsekvens i fremtiden. Vi kan se, at kvinder allerede har andre overvejelser og bekymringer i forhold til politisk og online deltagelse end mænd har. I DR-dokumentaren *Ti stille, kvinde* (2014), der belyser konsekvenserne af som kvinde at deltage i den offentlige debat, fortæller Trine Bramsen (S), nuværende ligestillingsminister, at ”det, jeg frygter, det er at kvinder trækker sig fra den offentlige debat. At kvinder, der er kommet ind i politik på et tidspunkt siger ’det gider jeg ikke mere’” (Skotte & Fromberg, 2014: 25:38). Hun tilføjer, at hun ”faktisk [er] meget overbevist om, at jeg ikke skal være hele mit liv i politik. (...) Jeg synes det er helt vanvittigt, at man skal finde sig i at blive kommenteret på i den grad, jeg ser” (Skotte & Fromberg, 2014: 26:24).

Er diskursen 'bare' online ulydighed eller er den et større, strukturelt problem?

Trine Bramsens udtalelse tyder på, at den nuværende diskurs ikke kun er et problem for ligestillingen, men også en trussel mod demokratiet. Selvom den hadefulde diskurs ikke får nuværende politikere til at forlade politik, viser international forskning, at mange kvinder har overvejelser om, hvorvidt de har lyst til at bevæge sig i nærheden af den politiske arena, fordi de ser, hvad nuværende kvindelige politikere skal stå på mål for. Men det er ikke kun politik, diskursen afholder kvinder fra at deltage i, den afholder dem også helt generelt fra at give deres mening til kende om et hvilket som helst emne på sociale medier (Wagner, 2020: 9). Langt størstedelen af mine kvindelige interviewrespondenter fortæller, at de ikke deltager i debatter på sociale medier med begrundelse i den grove, misogyne tone. En af dem forklarer, at "lige så snart man går ind og viser, at man har en anden holdning (...), så bliver man også bare tit fuldstændig savet over af (...) mænd, der så bare synes, at små piger skal holde mund". En af de mandlige interviewrespondenter bemærker desuden, at "det [ikke] burde være sådan, at der var et erhverv, (...) hvor man skal (...) kunne leve med det her, men sådan tror jeg det er blevet, især med politikere". Man kan altså sige nok så meget, at politikerne skal ignorere trolls og hadefulde kommentarer, men det, der sker, er, at diskursen fortsætter og bliver en advarselshistorie til kvinder om at have fremtrædende roller i samfundet, herunder især i politik. Det betyder også, at nuværende kvindelige politikere anses for at have en vigtig rolle i at bekæmpe kønstrolling (dette begreb uddyber jeg i næste afsnit) og for at gøre online politisk deltagelse mindre fjendtlig over for fremtidige generationer af kvinder (Wagner, 2020: 10).

Den online chikane af kvindelige politikere er altså dybt bekymrende, fordi det som fænomen har potentiale til at blive en kønsbestemt barriere for politisk deltagelse, både online og offline (Wagner, 2020: 11). Det betyder også, at diskursen om kvindelige politikere bør være en bekymring for alle, ikke bare for en bestemt gruppe af kvinder (Wagner, 2020: 12).

Kønstrolling: når misogyni går viralt

Internetforsker Whitney Phillips (som citeret i Mantilla, 2013: 563) definerer trolling som "(...) disrupt[ing] a conversation or entire community by posting incendiary statements or stupid questions onto a discussion board ... for [the troll's] own amusement, or because he or she has a genuinely quarrelsome, abrasive personality". Det vil sige, at en troll er en person, der for stridslyst eller egen morskabs skyld er ubehagelig i online sammenhænge. I takt med internettets udvikling og fremkomsten af de sociale medier, har Karla Mantilla, forfatter af bogen *Gendertrolling: How Misogyny Went*

Viral (2015), forsket i en gren af trollingen, som indeholder ondsksfuld sexismen og som er specifikt kvindehadende. Denne variant kalder hun *gender trolling* eller *kønstrolling* på dansk (Mantilla, 2013: 563). *Kønstrolling* er en relativt ny form for online had, og kategoriseres af Mantilla som et noget mere truende fænomen end den generiske trolling, som Phillips beskriver (Mantilla, 2013: 564). *Kønstrolling* adskiller sig fra den mere generiske trolling på en række parametre. For det første udløses denne form for trolling af kvinder, der har en holdning som deles online, enten af dem selv eller af andre, for eksempel af nyhedsmedierne som i denne undersøgelse. Forskning viser, at emnet i sig selv ikke er så vigtigt for disse angreb, fællesnævneren skal nærmere findes i, at det er en kvinde, der har holdningen (Mantilla, 2015: 37). For det andet indeholder denne type trolling seksualiserede og/eller kønsspecifikke fornærmelser. Det vil sige, at kvinderne angribes på kvaliteter og egenskaber, der er specifikke for deres køn. De bliver for eksempel ofte nedgjort på baggrund af deres udseende i forhold til enten at være for seksuelt attraktive, ”blond hår og store patter, giver ingen gode debatter 😊”, eller for ikke at være seksuelt attraktive nok, ”hun kan starte med at droppe den knold i nakken og få sig en stylist. 😊”. Heri ligger også alle de kønsspecifikke fornærmelser og kønnede skældsord som kost, sæk og heks. Frem for at kommentere på kvindernes argumenter, holdninger eller politiske aktiviteter, kommenterer *kønstrolls* altså på kvindernes køn, udseende eller seksuelle attributter (Mantilla, 2015: 45). Det stemmer overens med den tendens vi allerede så i tabel 2.2 i den kvantitative indholdsanalyse, der viser, at over halvdelen af kommentarer til kvindelige politikere angriber personen frem for sagen. Det vil sige, at en stor del af diskursen om politikere på Facebook skabes af denne *kønstrolling*. Men betyder det så, at det ’bare’ er for sjov? At det ’bare’ er et vilkår for at begå sig på internettet og på de sociale medier?

Det er vigtigt at anerkende *kønstrolling* som et særskilt fænomen, der systematisk retter sig mod kvinder for at forhindre dem i fuldt ud af deltage i den offentlige sfære (Mantilla, 2013: 569). Udførelsen og konsekvenserne af *kønstrolling* kan sidestilles med gadechikane. Hvis en eller flere fremmede mænd råber efter en kvinde på gaden – det, der også kaldes *catcalling* (handlingen at råbe chikanerende, truende eller hånlige kommentarer, ofte med seksuelle undertoner, til nogen offentligt (Merriam-Webster, n.d.)) – lyder anbefalingen som oftest, at disse tilråb ignoreres. En af de mest udbredte ”løsninger” på *kønstrolling* består indtil videre også i at anbefale de enkelte kvinder, at de ignorerer trollingen. Det samme sker på Facebook, hvor de hadefulde ytringer er blevet et vilkår for online tilstedeværelse. En konsekvens heraf, er, at mange kvinder nedtoner deres holdninger eller holder sig fra at udtale sig om bestemte emner (Mantilla, 2015: 110). I *Blondinens betragtninger*

(2021) fortæller Helle Thorning-Schmidt, at ”hvis jeg havde talt ofte og engageret om køn og ulighed, da jeg var partileder, ville det (...) have forhindret mig i at blive statsminister” (Thorning-Schmidt, 2021: 32). Det vil sige, at den kønstrolling, kvindelige politikere udsættes for, kan have en tavsende effekt, der afholder dem fra at udtale sig om blandt andet feministiske synspunkter. Kønstrolling kan dermed siges at fremme en konservativ kønsideologi, der hævder, at mænd hører til i den offentlige sfære, mens kvinder hører til i den private (Wagner, 2020: 12). En indgroet tankegang hos rigtig mange mennesker, der også bekræftes af analysens resultater.

En måde, hvorpå kønstrolling underordner kvinder, er gennem *gatekeeping*, det vil sige at udelukke kvinder fra professionelle, sociale eller politiske sammenhænge. Selvom dem, der udfører kønstrollingen ikke udtrykkeligt formulerer, at deres adfærd er motiveret ud fra et ønske om at gatekeep, har vi en lang historie med mænd, der chikanerer og nedgør kvinder som et middel til at udrydde dem som potentielle konkurrenter. I bogen *Argumenter imod kvinder* (2018), beskriver Birgitte Possing, hvordan:

”vores samfund er båret af et mønster, der er kodet efter køn. Det er et mønster, der har gentaget sig fra demokratiets spæde barndom til i dag: hvis én kvinde viser talent, mod og lyst til at træde ad en af de stier, der i århundreder har været forbeholdt mænd, rejser argumenterne sig ofte, ikke blot imod hende, men imod hele kvindeslægtet” (Possing, 2018: 251).

Kønstrollingadfærden passer så fejlfrit ind i den tradition, at den underliggende motivation bag dem må antages at være ens. Desuden har kønstrolling samme effekt som andre historiske mønstre, hvor vi har set, at kvinder gatekeepes – det driver kvinder ud af det offentlige rum, eller i det mindste hindrer dem i at blive anerkendt og respekteret i den offentlige sfære. Denne underliggende, systematiske tankegang kulminerer i at forhindre kvinder i at blive set som eksperter, i at blive set som autoriteter i traditionelt mandsdominerede arenaer, og endda i at få lige adgang til job inden for mandsdominerede områder som for eksempel politik (Mantilla, 2015: 133).

Selvom online chikane og generisk trolling sker for mange mennesker på internettet, sker kønstrolling for kvinder, fordi de er kvinder (Mantilla, 2015: 147). Kønstrolling forsøges ofte forklaret på andre grundlag end køn. Hvis kvinden ikke havde talt om det emne, hun talte om, eller hvis hun var mere

attraktiv, mindre attraktiv, ikke tyk, ikke gammel eller på en eller anden måde anderledes i anden henseende, ville hun ikke være blevet chikaneret. Hvis hun havde overvejet sine ord mere eller formuleret sig anderledes, ville hun ikke være blevet chikaneret. Hvis hun ikke havde postet det bestemte indhold eller haft den specifikke holdning, ville hun ikke være blevet chikaneret. Eller, hvis alt andet fejler, siges kvinder at være for følsomme, de får at vide, at det ikke er så slemt, at mænd bliver chikaneret i lige så høj grad, eller at de ikke ved, hvordan de skal tage en joke. Uanset hvilken forklaring man tyer til, begrænser kønstrolling i sidste ende kvinders ligestilling og muligheder (Mantilla, 2015: 148).

Det vil sige, at de systematiske og vedvarende angreb på kvinder, der er karakteristiske for kønstrolling, ikke er et unikt, særegent adfærdsmønster, der er opstået med internettets fremkomst, og kønstrolling er heller ikke et uundgåeligt resultat af internettets strukturer (Mantilla, 2015: 131). Tværtimod er der en lang historisk forrang for indholdet af de kønnede angreb på kvinder, og kønstrolling afspejler blot skiftet fra offline til online i disse langvarige misogyne mønstre (Mantilla, 2015: 132).

For at komme problemet til livs foreslår Helle Thorning-Schmidt, at ”vi [skal] gøre op med den patriarkalske vanetænkning, der lærer os, at kvinder ikke er helt så meget værd som mænd” (Thorning-Schmidt, 2021: 150).

Kan vi ændre den dominerende diskurs – og hvordan?

Der er altså ingen tvivl om, at den dominerende, misogyne diskurs om kvindelige politikere skal ændres. Men hvordan? Det går jeg i dybden med i dette afsnit, hvor jeg blandt andet diskuterer mediernes rolle og ansvar, for til sidst at komme med mit bud på vejen til en diskursændring.

Det er nemlig ikke kun de danske nyhedsmedier, der er med til at fastholde den problematiske diskurs om kvindelige politikere. Meget af denne reproduktion foregår nemlig via et andet medie – Facebook.

Facebooks ansvar

Nyhedsmedierne har et stort ansvar i denne problematik, men hvor stor en del af ansvaret tilhører Facebook som den platform, hvorpå det hele foregår? Et af de punkter som flere af de danske nyhedsmedier nævner i deres retningslinjer, er, at det forventes af brugerne, at de anvender deres personlige profil, når de debatterer. En af internettets helt store muligheder er nemlig anonymitet. Forskning

peger på, at jo mere brugerne føler sig anonyme, des mere konsekvensfri føler de sig også, og jo mere sandsynligt er det, at de udnytter det til at offentliggøre hadefulde ytringer (Wagner, 2020: 8). Den hypotese bekræftes af en af mine interviewrespondenter. Han er en af dem, der skriver hadefulde og meget grove kommentarer til kvindelige politikere på Facebook, herunder døds- og voldtægtstrusler. Han fortæller blandt andet, at han flere gange har fået karantæne fra Facebook på grund af de kommentarer, han har skrevet. Han siger om karantænen, at ”det starter med (...) 24 timer, og så hedder det tre dage, og så hedder det syv dage, og så hedder det 30 dage for eftertiden på Facebook. Det kender jeg alt til”. Derudover fortæller han, at han har fået en dom på 30 dages betinget fængsel og 40 timers samfundstjeneste for at hacke en kvindelig politikers personlige Facebookprofil, og at det eneste bevis på, at det var ham, der havde gjort det, var forbindelsen til hans egen Facebookprofil. Adspurg om han kunne finde på at sende dødstrusler til politikere igen efter dommen, svarer han: ”jeg [ville] aldrig nogensinde gøre det fra min profil, og den profil jeg har skrevet det fra, den ville jeg slette bagefter”. Det bekræfter forskningens identifikation af anonymitet som en af hovedårsagerne til, at det er svært at komme den grove tone til livs. Personer, der udtrykker deres synspunkter i følelsesladede, grove eller hadefulde vendinger, risikerer at blive kritiseret, hvilket får de fleste mennesker til at vælge deres ord med omhu, når deres identitet er offentlig. Den anonymitet som sociale medier giver, fjerner denne hæmning. Når anonyme brugere skjuler sig bag falske brugernavne, kan de frit udtrykke sexistiske, racistiske, homofobiske og truende synspunkter med ringe risiko for at blive holdt til ansvar for deres kommentarer (Wagner, 2020: 8). Det vil sige, at en måde, hvorpå man fra Facebooks side (såvel som alle andre sociale medieplatforme) kan forsøge at komme problemet til livs, er ved at forlange, at brugere registrerer sig, når de opretter en profil, for eksempel ved at bekræfte deres identitet med MitID eller andre former for digital identifikation.

I forbindelse med coronapandemien så vi også, hvordan Facebook advarede mod misinformation ved at tilføje et link til en officiel, statslig kilde på alle opslag, der omhandlede virussen. Det må betyde, at de er i besiddelse af værktøjer, der kan detektere bestemte ord, vendinger og udtryk inden for et bestemt emne. Hvis det kan lade sig gøre med COVID-19, så kan disse værktøjer vel også bruges i andre sammenhænge? Må man ikke formode, at Facebook også har redskaberne til at moderere og fjerne hadefuldt og diskriminerende indhold på samme måde som vi så det med indhold, der var coronarelateret?

Den lovgivende magts ansvar

Ifølge tal fra Institut for Menneskerettigheder, har de fleste lande i Europa en handlingsplan mod had og diskrimination, der også inkluderer et online aspekt. Det har Danmark ikke. Det vil derfor være oplagt og ikke mindst på høje tid, at regeringen udarbejder en national handlingsplan, der har til formål at forebygge og bekæmpe online had (Institut for Menneskerettigheder, 2021).

Tidligere nævnte jeg, at de kvindelige politikere selv har en stor rolle i at bekæmpe den misogyne diskurs, der på nuværende tidspunkt er om dem. Politiske partier såvel som ikke-statslige organisationer kan hjælpe med dette ved at tilbyde omfattende digital uddannelse for at sikre, at kvindelige politikere har de redskaber, de har brug for til at bekæmpe kønstrolling (Wagner, 2020: 13).

Lader vi diskursen fortsætte som den er nu, vil den på grund af ovenstående konsekvenser bidrage til yderligere polarisering, manglende ligestilling og blive en direkte trussel mod demokratiet. Vejen til en diskursændring er lang og kræver en stor indsats fra mange forskellige aktører i samfundet, men den er bestemt ikke umulig eller urealistisk. For det første er det vigtigt at forstå den dominerende diskurs og årsagen til dens eksistens. Det forsøger jeg at bidrage til med denne artikel. Dernæst er det afgørende, at vi – især kvinder i mellem – bliver enige om, at den er problematisk. Derefter kan vi stå sammen om at forandre den forældede tankegang ved at overbevise medierne (de danske nyhedsmedier såvel som de store, internationale platforme), regeringen og resten af samfundet om behovet for en diskursændring. En måde at gøre det på, er ved at tage fat i ovenstående forslag og overvejelser.

Konklusion

Ud fra undersøgelsen kan jeg konkludere, at det traditionelle kønssyn i politik lever videre i bedste velgående. Den politiske arena er for mænd, der højst kan være inkompetente og arrogante, mens kvinderne er blondinedumme kællinger, der helst skal blive inden for det private fire vægge. På trods af tusindvis af argumenter som disse, har kvinder gennem de sidste snart to hundrede år kæmpet sig ind på den politiske bane. Men kampen er ikke vundet endnu. Hvad betyder det for kvinders fremtid i politik og for det demokrati, vi ellers siges at værne så meget om?

Analysen viser, at det ikke kun er i antallet af kommentarer, at der eksisterer en ulighed mellem mænd og kvinder i politik. Der er også en tydelig skævvridning i karakteren, formen og styrken af de hadefulde ytringer. De retoriske forskelle viser en tendens til, at de kommentarer som kvindelige politikere udsættes for, er af grovere karakter end dem, de mandlige politikere udsættes for. Den mest udbredte tendens i kommentarerne om de kvindelige politikere er de personlige angreb, hvor det er det kvindelige, der nedgøres, udskammes og ikke hører til.

En stor del af diskursen om de kvindelige politikere på Facebook skabes af fænomenet kønstrolling. Det er vigtigt at anerkende kønstrolling som et særskilt fænomen, der systematisk retter sig mod kvinder for at forhindre dem i fuldt ud at deltage i det offentlige rum. Det fremmer nemlig en konservativ kønsideologi, der hævder, at mænd hører til i den offentlige sfære, mens kvinder hører til i den private. De systematiske og vedvarende angreb på kvinder, der er karakteristiske for kønstrolling, er dermed ikke et unikt, særegent adfærdsmønster, der er opstået med internettets fremkomst, og kønstrolling er heller ikke et uundgåeligt resultat af internettets særlige strukturer. Tværtimod er der en lang historisk forrang for indholdet af de kønnede angreb på kvinder, og kønstrolling afspejler blot skiftet fra offline til online i disse langvarige misogyne mønstre.

Den online chikane af kvindelige politikere er derfor dybt bekymrende, fordi det som fænomen har potentiale til at blive en kønsbestemt barriere for politisk deltagelse, både online og offline. Det betyder, at de diskurser jeg ud fra analysen kan konkludere, der er om kvindelige politikere, bør være en bekymring for alle. De er nemlig ikke kun et problem for ligestillingen, men også en trussel mod demokratiet.

Jeg startede artiklen ud med en ultrakort skitsering af kvindekønnets rejse i politik fra demokratiets barndom til i dag. Derefter har resten af undersøgelsen tydeliggjort, hvordan billedet ser ud lige nu. Jeg startede argumentationen med at gå tilbage til 1800-tallet, hvor Danmark fik demokrati med Grundloven, fordi oprindelsen såvel som udryddelsen af den dominerende diskurs skal findes i måden, hvorpå fortid, nutid og fremtid hænger sammen. De diskurser jeg har identificeret i denne undersøgelse, stammer nemlig fra en lang historie om patriarkat, kvindefrigørelse og kønsroller. De blev ikke skabt af internettets strukturer, og det er heller ikke sådan de kommer til at forsvinde. I hvert fald ikke uden påvirkning fra andre instanser.

Den misogyni og sexismen, der er til stede i den politiske diskurs på Facebook, er en del af et større strukturelt problem. Når vi baserer sociale forhold på biologiske køn, skaber vi en virkelighed, hvor mænd er bedre og højere stillet end kvinder. Både socialt, økonomisk og kulturelt. Medierne er med til at reproducere diskursen, og har derfor en vigtig rolle i at ændre den. Men det er ikke noget, de kommer til at gøre alene. I og med, at forbundne sagsforhold gensidigt påvirker hinanden, kræver det en indsats fra mange aktører i samfundet. Det vil sige, at kønsroller, kvindefrigørelse, feminisme og patriarkat alle sammen er fænomener, der er forbundet med hinanden og som gensidigt påvirker hinanden over tid. Det samme gør medierne, regeringen, nonprofitorganisationerne, politikerne og resten af befolkningen. Vender vi tilbage til argumentet om, at online misogyni er en del af et større fænomen, betyder det, at fortidens traditionelle kønssyn præger, hvordan vi i nutiden tænker og taler om kvindelige politikere. På samme måde kan de tiltag vi igangsætter nu, være med til at ændre diskursen om køn i politik i fremtiden.

Bibliografi

Aarhus Universitet. (n.d.). *Indholdsanalyse*. AU.

Tilgået 19. februar 2022 fra <https://metodeguiden.au.dk/indholdsanalyse>

B.T. (13. april 2022). *Forside* [Facebookside]. Facebook. <https://www.facebook.com/ditbt>

Christiansen, T. (3. marts 2019). *Ministre med øgenavne*. Slangordbogen.

Tilgået 21. marts 2022 fra <https://slangordbogen.com/ministre-med-oegenavne/>

Corr, A. A. (3. oktober 2020). *Rosa Lund: »At få en kronisk diagnose som sklerose var en kæmpe nedtur i mit liv, og det var ikke alle i min omgangskreds, der kunne rumme det.«*. Berlingske. Tilgået 24. marts 2022 fra <https://www.berlingske.dk/aok/rosa-lund-at-faa-en-kronisk-diagnose-som-sklerose-var-en-kaempe-nedtur-i-mit>

Dakwar, J., Hoff Rosfeldt, A. C., & Smedegaard, F. (2018). Muligheders umuligheder og umuligheders muligheder i Situationel Dialektisk Diskursanalyse. *De Ny Merino*, 29.

Dakwar, J., Lorentzen, A. C., & Smedegaard, F. (2017). Ni Antagelser om Situationel Dialektisk Videnskabsteori. *Det Ny Merino*, 15.

Dandanell, N. (20. september 2012). *Der er så meget, blondiner forstår*. Information.

Tilgået 7. april 2022 fra <https://www.information.dk/kultur/2012/09/saa-blondiner-forstaar>

de Beauvoir, S. (2021). *Det andet køn* (6. udgave, 1. oplag, bind 1–2). Gyldendal.

Den Danske Ordbog. (n.d.-a). *angreb*. Ordnet.

Tilgået 17. marts 2022 fra <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=angreb>

Den Danske Ordbog. (n.d.-b). *heks*. Ordnet.

Tilgået 24. marts 2022 fra <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=heks>

Den Danske Ordbog. (n.d.-c). *ironi*. Ordnet.

Tilgået 24. marts 2022 fra <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=ironi>

Den Danske Ordbog. (n.d.-d). *øgenavn*. Ordnet.

Tilgået 21. marts 2022 fra <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=%C3%B8genavn>

Den Danske Ordbog. (n.d.-e). *sæk*. Ordnet.

Tilgået 24. marts 2022 fra <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=s%C3%A6k>

Den Danske Ordbog. (n.d.-f). *sarkasme*. Ordnet.

Tilgået 24. marts 2022 fra <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=sarkasme>

Den Danske Ordbog. (n.d.-g). *skældsord*. Ordnet.

Tilgået 24. marts 2022 fra <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=sk%C3%A6ldsord>

DR [DR Nyheder]. (17. november 2021). *Morten Messerschmidt (DF) overvejer, om han skal kaste sig ind i kampen for at blive ny formand for Dansk Folkeparti*. [Facebookopslag]. Facebook.

<https://www.facebook.com/115104055206794/posts/4904094369641048/?d=n>

DR [DR Nyheder]. (13. april 2022). *Forside* [Facebookside]. Facebook.

<https://www.facebook.com/DRNyheder>

Ekstra Bladet. (13. april 2022). *Forside* [Facebookside]. Facebook.

<https://www.facebook.com/ekstrabladet>

Fuchs, T., & Schäfer, F. (2020). Normalizing misogyny: hate speech and verbal abuse of female politicians on Japanese Twitter. *Japan Forum*, 33(4), 553–579.

<https://doi.org/10.1080/09555803.2019.1687564>

Ging, D., & Siapera, E. (2018). Special issue on online misogyny. *Feminist Media Studies*, 18(4), 515–524. <https://doi.org/10.1080/14680777.2018.1447345>

Haase, C. (25. februar 2019). *Hekse*. Faktalink.

Tilgået 24. marts 2022 fra <https://faktalink.dk/titelliste/heks>

Historie-Online. (n.d.). *Danmarks sidste heks*. Historie-Online.Dk.

Tilgået 24. marts 2022 fra <http://www.historie-online.dk/temaer-9/arstidens-skikke-14-14-14/sankt-hans-27-27-27/danmarks-sidste-heks>

Institut for Menneskerettigheder. (30. november 2021). *De fleste lande i Vesteuropa har en handlingsplan mod had og diskrimination*. Tilgået 22. april 2022 fra <https://menneskeret.dk/nyheder/fleste-lande-vesteuropa-handlingsplan-had-diskrimination>

Lumsden, K., & Morgan, H. (2017). Media framing of trolling and online abuse: silencing strategies, symbolic violence, and victim blaming. *Feminist Media Studies*, 17(6), 926–940. <https://doi.org/10.1080/14680777.2017.1316755>

Mantilla, K. (2013). Gendertrolling: Misogyny Adapts to New Media. *Feminist Studies*, 39(2), 563–570. <https://doi.org/10.1353/fem.2013.0039>

Mantilla, K. (2015). *Gendertrolling: How Misogyny Went Viral*. Praeger.

Megarry, J. (2014). Online incivility or sexual harassment? Conceptualising women's experiences in the digital age. *Women's Studies International Forum*, 47, 46–55. <https://doi.org/10.1016/j.wsif.2014.07.012>

Merriam-Webster. (n.d.). *catcalling*. The Merriam-Webster Dictionary.

Tilgået 7. april 2022 fra <https://www.merriam-webster.com/dictionary/catcalling>

Ohio State University. (22. marts 2016). *Women with blonde hair are not dumber than other women*. PsyPost. Tilgået 7. april 2022 fra <https://www.psypost.org/2016/03/blondes-arent-dumb-science-says-41782>

Possing, B. (2018). *Argumenter imod kvinder – fra demokratiets barndom til i dag* (1. udgave). Strandberg Publishing.

Rathje, M. (2008). Generationssprog – myte eller virkelighed? *Nyt Fra Sprogævnet*, 1–16. <https://dsn.dk/wp-content/uploads/2021/01/december-2008-pdf.pdf>

- Rheault, L., Rayment, E., & Musulan, A. (2019). Politicians in the line of fire: Incivility and the treatment of women on social media. *Research & Politics*, 6(1), 1–7.
<https://doi.org/10.1177/2053168018816228>
- Schultz, M. (1990). 4. Et symbolsk perspektiv. I *Kultur i organisationer* (side 69–86).
Handelshøjskolens Forlag.
- Smedegaard, F. (2022). Situationel Dialektisk Diskursanalyse: Hvad, hvorfor og hvordan?
Det Ny Merino, 65.
- Solovev, K., & Pröllochs, N. (2022). Hate Speech in the Political Discourse on Social Media: Disparities Across Parties, Gender, and Ethnicity. *Computer Science*.
- Steenhard, C. (4. februar 2022). *Se listen: Disse politikere har forladt deres parti siden valget*.
Altinget. Tilgået 17. februar 2022 fra <https://www.altinget.dk/artikel/her-er-listen-over-politikere-der-har-forladt-deres-parti-siden-valget>
- Svendsen, A. B. (17. november 2021). *Messerschmidt overvejer at gå efter formandspost*. DR.
Tilgået 22. marts 2022 fra https://www.dr.dk/nyheder/seneste/messerschmidt-overvejer-gaa-efter-formandspost?fbclid=IwAR0oAOQbtdCp-UQdsdpAg-r0ETWPM-JoG9O_WS-ahd1etDqqU3hq95tIwaE
- Thorning-Schmidt, H. (2021). *Blondinens betragtninger*. Forlaget 28B.
- TV 2 [TV 2 NYHEDERNE]. (13. april 2022). *Forside* [Facebookside]. Facebook.
<https://www.facebook.com/tv2nyhederne>
- Wagner, A. (2020). Tolerating the trolls? Gendered perceptions of online harassment of politicians in Canada. *Feminist Media Studies*, 1–16. <https://doi.org/10.1080/14680777.2020.1749691>
- Wallberg, F. (2021). Hvor meget fylder danske medier på Facebook?
Mediernes Forsknings- Og Innovationscenter.

Zuleta, L., & Burkal, R. (2016). *Hadefuld retorik i den offentlige online debat*. Institut for Menneskerettigheder. <https://www.ft.dk/samling/20161/almde/niu/bilag/59/1744118.pdf>

Zuleta, L., & Kongshøj Laursen, S. (2019). *Demokratisk deltagelse på Facebook*. Institut for Menneskerettigheder. https://menneskeret.dk/sites/menneskeret.dk/files/04_april_19/Rapport%20om%20demokratisk%20deltagelse.pdf